

Taal

Handleiding • Groep 4 • Blok 5

Picto's

Deze opdracht doe je als je tijd hebt.

Deze opdracht doe je alleen.

Deze opdracht doe je samen.

Deze opdracht doe je in een groepje.

Dit is een bewegingsopdracht.

Deze opdracht schrijf je op een blaadje.

Blok 5 Differentiatie

Cheeta-opdracht

De cheeta-opdracht is een extra opdracht aan het eind van elke les, in te zetten als tempodifferentiatie.

Herhalen en toepassen

Extra oefeningen voor Woordenschat en Taal verkennen.

Leerwerkschrift

Opdracht 1 De leerlingen verbinden passende zinnen met elkaar.

Opdracht 2 De leerlingen maken in tweetallen samenstellingen. Leerling 1 leest een gegeven woord voor, leerling 2 bedenkt een woord dat erachter past. Samen bepalen ze of het een goede samenstelling is en dan schrijven ze het op.

Opdracht 3 De leerlingen maken groepsgewijs grappige zinnen. De eerste twee leerlingen kiezen een zinsdeel uit hun eigen kolom; de derde leerling bedenkt zelf een eind.

Opdracht 4 De leerlingen maken een tekening van de leukste zin uit opdracht 3.

Leerwerkschrift

Maat

Opdracht 1 De leerlingen maken in tweetallen samenstellingen met een woord uit de eerste rij en een woord uit de tweede rij.

Opdracht 2 De leerlingen schrijven in plaats van een vetgedrukt woord een goed gegeven woord achter de zin.

Opdracht 3 De leerlingen maken in drietallen grappige zinnen met gegeven woorden in kolommen. Iedere leerling kiest uit een eigen kolom een zinsdeel.

Opdracht 4 De leerlingen maken een tekening van de leukste zin uit opdracht 3.

Pluswerk

Woordenschat

De leerlingen oefenen met samengestelde werkwoorden in zinnen en met de doelwoorden in een puzzel en in tekeningen.

Taal verkennen

De leerlingen oefenen met het maken van goede zinnen en met de woordsoorten zelfstandig naamwoord, lidwoord en werkwoord.

Woordenschat

De leerlingen oefenen met de doelwoorden aan de hand van een afbeelding en puzzels. Ook maken ze zo veel mogelijk woorden met de letters van een doelwoord.

Taal verkennen

De leerlingen oefenen met zinsdelen door zinnen aan te vullen of te reconstrueren.

Extra oefenen

Voor Woordenschat en Taal verkennen kunnen leerlingen extra oefenen. De leerling oefent op eigen niveau, afhankelijk van de resultaten. Zie de handleiding Leerlingsoftware in de cockpit onder 'Bij de methode'.

Spitswerk

Dit werkschrift is bedoeld voor de meerbegaafde leerling en benadert taal vanuit een ander perspectief. De uitdagende taken doen een beroep op hogere cognitieve vaardigheden van de leerling.

H9 Les 1

Sprek en luister en

Woordenschat

Leerdoelen

Sprek en luister en

- De leerling leert een gesprek voeren in een kleine groep.
- De leerling leert de goede woorden kiezen in een gesprek.

Woordenschat

- De leerling leert de betekenis van 20 nieuwe woorden.

Lesvoorbereiding

- Zet les 1 klaar op het digibord.
- Bereid het semantiseren van de doelwoorden voor.
- Combinatiegroep: print de start- en afsluitopdracht bij deze les.
- *Preteaching*: zie de aanwijzingen bij Extra instructie.

Materiaal

- digibord
- leerwerkschrift
- leerwerkschrift Maat
- combinatiegroep: printblad Start- en afsluitopdracht

Kijkwoorden

- de ov-chipkaart
- het perron
- de rails
- de spoorlijn
- het treinstel

Leeswoorden

- de enkele reis
- het openbaar vervoer
- de reistijd
- de verbinding (vervoer)
- het vervoersbewijs

Weetwoorden

- de aankomsttijd
- de bestuurder
- de conducteur/conductrice
- de machinist
- de mededeling
- overstappen
- de stationsklok
- de trede
- de vertrektijd
- de wagon

Hoofdstuk 9
Les 1

Sprek en luister en
• In leer een gesprek voeren in een kleine groep.
• In leer de betekenis van 20 nieuwe woorden.

Woordenschat
• In leer de betekenis van 20 nieuwe woorden.

Kijkwoorden
de ov-chipkaart
het perron
de rails
de spoorlijn
het treinstel

Leeswoorden
de enkele reis: de heenweg, kaartje voor alleen de heenweg
de verbinding: hoe je van de ene plaats naar de andere kunt reizen
het openbaar vervoer: alle manieren die iedereen mag gebruiken om te reizen: trein, metro, bus, tram of vliegtuig
de reistijd: hoe lang het duurt om ergens te komen
de verbinding: hoe je van de ene plaats naar de andere kunt reizen
het vervoersbewijs: kaartje voor het openbaar vervoer
De conducteur wil ons vervoersbewijs zien.

Weetwoorden
de aankomsttijd
de bestuurder
de conducteur/conductrice
de machinist
de mededeling
overstappen
de stationsklok
de trede
de vertrektijd
de wagon

Te laat

1. Bekijk de tekening en de titel van het verhaal.

2. Maak de vragen.

1. Waarom gebaart Tanja met haar handen en voor wie?

2. Wat zou er met Tanja's moeder aan de hand zijn?

3. Luister en kijk naar het verhaal.

4. Kun je met gebaren iets duidelijk maken?
Je gaat in je groepje praten over gebaren. In een ander land moet je soms gebaren gebruiken om iets te zeggen.

1. Bedenk eerst met welke gebaren je duidelijk kunt maken dat je:
• iets wilt drinken
• plezier wilt spelen
• een zwerfblad zoekt
• de weg heeft bent

2. Doe de gebaren met vingers, maar gebruik woorden om uit te leggen wat je bedoelt.

3. Schrijf de karmwoorden op.

5. Doe de gebaren voor een je groepje.
Gebruik de karmwoorden van opdracht 4.

1. Begrijpen de anderen wat jij bedoelt?

2. Hoe weet je dat?

6. Heb jij wel eens gebaren gebruikt?
Schrijf antwoord.

Maak bij elk gebaar een tekening.
Ter beoordeling van de leerkracht.

Gesprekstop
Denk na over de woorden die je hebt gebruikt. Besluit of de anderen jou begrijpen. Blijf bij je onderwerp.

LEERWERKSCHRIFT EN LEERWERKSCHRIFT MAAT blz. 4 – 5 – 6 – 7. Gebruik het antwoordboek voor de antwoorden.

Lesinhoud

20

Introductie

- Ga naar het digibord en vertel de leerlingen dat het in deze les over gebaren gaat. Haal de schouders op en vraag wat dat betekent. Bespreek met de leerlingen hoe de andere zinnen op het digibord kunnen worden uitgebeeld.
- Vraag de leerlingen of ze wel eens een tolk gebarentaal aan het werk gezien hebben op tv. Dove mensen hebben hun eigen taal: gebarentaal.
- Bespreek kort de leerdoelen met de leerlingen.

Instructie

- Semantiseer een aantal kijk- en leeswoorden of beeld ze uit (enkele reis: loop naar een hoek van het lokaal en ga daar zitten).
- Bespreek de moeilijke weetwoorden.
- Oefen het woord *de vertrektijd*. Vul samen met de leerlingen een woordspin in. Voorbeeld woordspin: *vertrektijd* → vertrekken – weggaan – ergens heen gaan – op tijd.

Opdracht 1 De leerlingen bekijken de afbeelding en de titel bij het verhaal.

Opdracht 2 De leerlingen oriënteren zich op het verhaal door de vragen te beantwoorden.

Opdracht 3 Start op het digibord de verhaalanimatie *Te laat*. De leerlingen kijken en luisteren naar het verhaal.

- Vertel de leerlingen dat ze bij opdracht 4 en 5 in groepjes elkaar met gebaren duidelijk gaan maken wat ze bedoelen. Daarbij is het belangrijk dat een gebaar duidelijk is: het kan maar één ding betekenen. Voordat de leerlingen een gebaar laten zien, moeten ze er eerst over nadenken en met de goede woorden aan het groepje uitleggen welk gebaar ze denken te maken. Lees bij opdracht 4 de regels bij de Gesprekstip voor. Pas bij opdracht 5 laten de leerlingen de gebaren aan elkaar zien. Na afloop evalueren ze dan de gebaren. Was alles duidelijk? Hoe weet je dat?

20

Verwerking

Opdrachten zijn gelijk voor het leerwerkschrift en het leerwerkschrift Maat.

Opdracht 4 Maak kleine groepjes. Leg uit dat spreken uit drie fasen bestaat: voor, tijdens en na het spreken. Voor het spreken bedenken de leerlingen welke gebaren ze gaan maken en hoe ze dat uit gaan leggen aan het groepje. Ze mogen kernwoorden opschrijven.

Opdracht 5 Na het spreken tonen de leerlingen de gebaren aan elkaar en bespreken ze.

Opdracht 6 De leerlingen schrijven over gebaren die ze wel eens gebruiken en maken er een tekening bij.

5

Reflectie

- Vraag aan de groepjes of de gebaren verschillend waren. Vraag de leerlingen om die gebaren te laten zien. Bespreek welke gebaren het duidelijkst zijn en waarom.
- Bespreek de punten uit de Gesprekstip.

Extra instructie / differentiatie

Preteaching

Bekijk en lees met de Maat-leerlingen alvast de doelwoorden. Leg de onbekende woorden uit.

Instructie

Leerwerkschrift Maat

Besteed extra aandacht aan de woorden *de verbinding* en *overstappen*. Wanneer stap je over?

Opdracht 4

NT2

Soms betekenen dezelfde gebaren in Nederland iets heel anders in een ander land. Welke gebaren gebruiken leerlingen in hun land van herkomst? Laat ze enkele gebaren uitbeelden.

Compactroute

Woorden en definities lezen, opdracht 2.

Combinatiegroep

Startopdracht combinatiegroep

De leerlingen maken de startopdracht op het printblad. Ze geven aan wanneer je gebaren gebruikt. Ze maken een tekening van twee bekende gebaren.

Afsluitopdracht combinatiegroep

De leerlingen maken de afsluitopdracht op het printblad. Ze laten de gebaren van de startopdracht aan hun klasgenoten zien en gaan na of hun klasgenoten dezelfde gebaren hadden als zij.

H9 Les 2

Spoken & luisteren

Woordenschat

Leerdoelen

Spoken en luisteren

- De leerling leert luisteren naar een omroepbericht.
- De leerling leert informatie die hij nodig heeft uit een omroepbericht te halen.

Woordenschat

- De leerling oefent de betekenis van de 20 woorden uit les 1.

Lesvoorbereiding

- Zet les 2 klaar op het digibord.
- Preteaching*: zie de aanwijzingen bij Extra instructie.

Materiaal

- digibord
- leerwerkschrift
- leerwerkschrift Maat

Hoofdstuk 9

Les 2

Spoken en luisteren

- In leer luisteren naar een omroepbericht.
- In leer informatie die nodig heb uit een omroepbericht te halen.

Woordenschat

- In oefen de betekenis van de 20 woorden uit les 1.

1. Luister naar het verhaal.

2. Maak de vragen.
Kies het goede antwoord.

1. Waarom ga je naar deze tekst luisteren?

☐ Ik vind het leuk.

☐ Ik wil iets gaan maken.

☒ Ik wil informatie hebben.

☐ Ik wil iets leren.

2. Wat voor soort tekst is dit?

☐ een grappige tekst

☐ een spannend verhaal

☐ een tekst met aanwijzingen om iets te maken

☒ een tekst om meer te weten te komen

3. Welke zin geeft antwoord op de vraag?
Teken een lijn.

Waarom zijn er zo veel veranderingen?

Welke trein vertrekt van een ander perron?

Welke trein rijdt helemaal met?

Welke trein vertrekt ruim een uur later?

Hoe laat vertrekt de trein naar België?

Duurt het lang voor de trein naar België vertrekt?

De trein naar Groningen is uitgewaaid.

Dat komt door de sneeuw.

De trein vertrekt over enkele minuten.

De trein naar Amsterdam heeft veel vertraging.

De trein naar België vertrekt vanaf perron 3.

De trein vertrekt om 10 over 6.

4. Welke informatie heb je nog meer gehoord?
Schrijf het op.

5. Welk woord past in de zin?
Kies uit: *mededeling | spoorlijn | overstappen | bestuurder | reistijds | enkele reis | vervoersbewijs | treinreis | reis*

1. De conducteur loopt door het eerste _____.

2. Deze _____ is de verbinding tussen Assen en Zwolle.

3. De machinist bestuurde de trein over de _____.

4. De kinderen horen een _____ over de vertrektijd en de aankomsttijd.

5. In Antwerpen moet u _____.

6. Uw _____ vraag, zegt de conducteur.

7. De _____ van de bus rijdt op tijd weg.

8. Mag ik een _____ Utrecht - Eindhoven?

9. Door de vertraging is de _____ iets langer geworden.

6. Bedenk een zin bij het plaatje.

1. Gebruik de woorden *de trede* en *de wagon*.

2. Gebruik de woorden *het openbaar vervoer* en *de ov-chipkaart*.

3. Gebruik de woorden *het perron* en *de stationskiosk*.

7. Heb jij wel eens _____ met het openbaar vervoer?

Vul in wanneer het was en waar je naartoe ging.

LEERWERKSCHRIFT blz. 8 – 9 – 10 – 11. Gebruik het antwoordboek voor de antwoorden.

Hoofdstuk 9

Les 2

Spoken en luisteren

- In leer luisteren naar een omroepbericht.
- In leer informatie die nodig heb uit een omroepbericht te halen.

Woordenschat

- In oefen de betekenis van de 20 woorden uit les 1.

1. Luister naar het verhaal.

2. Maak de vragen.
Kies het goede antwoord.

1. Waar gaat deze tekst over?

☐ De tekst is een verhaal over een reis met de trein.

☒ De tekst geeft informatie over reizen met de trein.

2. Waarom ga je naar deze tekst luisteren?

☐ Ik vind het leuk.

☒ Ik wil informatie.

☐ Ik wil iets maken.

3. Wat voor soort tekst is dit?

☐ een grappige tekst

☐ een spannend verhaal

☐ een tekst om iets te maken

☒ een tekst om meer te weten te komen

3. Welke zin geeft antwoord op de vraag?
Teken een lijn.

Waarom zijn er zo veel veranderingen?

Welke trein vertrekt van een ander perron?

Welke trein rijdt helemaal met?

Welke trein vertrekt ruim een uur later?

Hoe laat vertrekt de trein naar België?

Duurt het lang voor de trein naar België vertrekt?

De trein naar Groningen is uitgewaaid.

Dat komt door de sneeuw.

De trein vertrekt over enkele minuten.

De trein naar Amsterdam heeft veel vertraging.

De trein naar België vertrekt vanaf perron 3.

De trein vertrekt om 10 over 6.

4. Maak de vragen.

1. Vond je het moeilijk om de antwoorden van opdracht 3 te vinden?
Leg je antwoord uit.

2. Luister je naar deze tekst anders dan naar een verhaal?
Begin met 'Ja, want ... of Nee, want ...'

5. Wat hoort bij elkaar?
Teken een lijn.

Je hebt alleen een kaartje voor de heenreis.

Deze man bestuurde de trein.

Op deze tijd kom je aan.

Je kunt van Rotterdam naar Amsterdam reizen met de trein.

De reis naar België duurt vier uur.

reistijd

verbinding

enkele reis

aankomsttijd

machinist

6. Welk woord past in de zin?
Kies uit: *overstappen | treinreis | reis | vervoersbewijs | mededeling | spoorlijn*

1. De kinderen moesten in het eerste _____ gaan zitten.

2. Deze oude _____ wordt niet meer gebruikt.

3. Kleding, kleding, doet de trein op de _____.

4. De kinderen luisteren naar de _____ op het station.

5. Je moet in Antwerpen _____ op de trein naar Brussel.

6. Mag ik uw _____ even zien? vroeg de conducteur.

7. Welke twee woorden passen bij de plaatjes?
Kies uit: *de stationskiosk | het openbaar vervoer | de trede | de ov-chipkaart | de wagon | het perron*

1. _____ = *de trede*

2. _____ = *het openbaar vervoer*

3. _____ = *de ov-chipkaart*

4. _____ = *het perron*

8. Heb jij wel eens _____ met het openbaar vervoer?

Vul in wanneer het was en waar je naartoe ging.

LEERWERKSCHRIFT MAAT blz. 8 – 9 – 10 – 11. Gebruik het antwoordboek voor de antwoorden.

Lesinhoud

5 Introductie

Je kunt bij deze les een instructiefilmpje inzetten.

- Herinner de leerlingen aan het verhaal uit les 1: het omroepbericht (de mededeling) op het station was niet goed te verstaan. Vandaag gaan de leerlingen zelf luisteren naar het omroepbericht dat toen door de luidspreker klonk.
- Ga naar het digibord en doe de oefening(en).
- Bespreek de leerdoelen met de leerlingen.

Instructie

- De leerlingen gaan luisteren naar een omroepbericht. Een omroepbericht is een korte tekst, vaak met veel informatie. Na het luisteren moet je de informatie kunnen herhalen of opvolgen. Bijvoorbeeld: je haasten als er gezegd wordt dat jouw trein binnen enkele minuten vertrekt of naar een ander perron lopen als dat is veranderd. Als je dan niet weet wat er gezegd is, is de kans groot dat er iets misgaat.
- Laat vooraf de luisteropdracht lezen. Maak de leerlingen bewust van de dingen waarnaar ze gericht gaan luisteren.
- De leerlingen gaan luisteren naar het omroepbericht op het station.

35 Verwerking

Opdracht 1 De leerlingen luisteren naar het verhaal.

Opdracht 2 De leerlingen denken na over de tekstsoort en het doel waarmee ze de tekst beluisteren.

Opdracht 3 De leerlingen trekken lijnen tussen de vragen en het juiste antwoord. Wanneer ze goed hebben geluisterd, halen ze dit uit het omroepbericht.

Opdracht 4 De leerlingen beantwoorden de vraag of hen nog meer is bijgebleven uit het omroepbericht dan de stukjes uit opdracht 3.

Maat De leerlingen reflecteren op het luisteren.

In de volgende opdrachten wordt de betekenis van de doelwoorden verder uitgebreid.

Opdracht 5 De leerlingen semantiseren de doelwoorden door ze in contextzinnen in te vullen.

Maat De leerlingen verbinden het doelwoord met de betekenis.

Opdracht 6 De leerlingen maken zinnen met elk twee doelwoorden om de betekenis te consolideren.

Maat De leerlingen schrijven het juiste doelwoord in een zin.

Opdracht 7 De leerlingen schrijven over hun eigen ervaringen met het openbaar vervoer.

Maat De leerlingen koppelen de doelwoorden aan een afbeelding.

Maat opdracht 8 De leerlingen schrijven over hun eigen ervaringen met het openbaar vervoer.

5 Reflectie

- Vraag aan de leerlingen wat het verschil is tussen luisteren naar een verhaal en luisteren naar een omroepbericht. (Je luistert om iets te weten te komen.)
- Doe de oefening(en) op het digibord.
- Kijk voor de antwoorden op het digibord.

Extra instructie / differentiatie

Preteaching

Doe een klein quizje met de doelwoorden. Weten de leerlingen nog wat ze betekenen?

Opdracht 4

NT2

Laat NT2-leerlingen iets vertellen over het openbaar vervoer in hun land. Welke vervoersmiddelen zijn er? Zijn er ook omroepberichten?

Taalsterk

Laat taalsterke leerlingen in eigen woorden een samenvatting van het omroepbericht opschrijven.

Opdracht 7

Taalsterk

Laat deze leerlingen een woordspin met vijf poten maken met de woorden *openbaar vervoer* en *station*.

Coöperatieve werkvorm

Opdracht 5 leerwerkschrift en opdracht 6 leerwerkschrift Maat

De leerlingen kunnen deze opdracht in tweetallen maken. Leerling 1 leest de zin. Leerling 2 geeft het antwoord. Als ze het eens zijn, schrijven ze ieder het woord op. Dan wisselen ze van rol.

Compactroute

Opdracht 1, 2 en 4.

H9 Les 3

Woordenschat

Lezen

Leerdoelen

Woordenschat

- De leerling leert de betekenis van 15 nieuwe woorden.

Lezen

- De leerling leert een verhaal en een gedicht vergelijken.

Lesvoorbereiding

- Zet les 3 klaar op het digibord.
- Bereid het semantiseren van de doelwoorden voor.
- Zoek je favoriete (korte) gedicht op.
- Combinatiegroep: print de start- en afsluitopdracht bij deze les.

Materiaal

- digibord
- leerwerkschrift
- leerwerkschrift Maat
- kort gedicht
- combinatiegroep: printblad Start- en afsluitopdracht

Kijkwoorden

- de heg
- neerknielen
- de overburen
- treffen
- de vlok

Leeswoorden

- gluren
- spoedig
- tot aan
- vastgrijpen
- zorgvuldig

Weetwoorden

- ijskoud
- ondeugend
- raak
- schuifelen
- sneeuwwit

Hoofdstuk 9
Les 3

Woordenschat
• Ik leer de betekenis van 15 nieuwe woorden.

Lezen
• Ik leer een verhaal en een gedicht vergelijken.

Kijkwoorden

de heg

neerknielen

de overburen

treffen

de vlok

Leeswoorden

gluren: olikken kijken naar iets of iemand
Ik gluur naar de kat die mij niet ziet.

spoedig: heel snel, zo snel mogelijk
Ik kijk naar de deur, want mama gaat spoedig weg.

tot aan: tot waar iets komt
De sneeuw komt tot aan mijn been.

vastgrijpen: hard en plotseling pakken
Ik grijp bijna uit en grijp nog net een paar vast.

zorgvuldig: heel precies
Ik rol de sneeuw zorgvuldig tot een mooie bal.

Weetwoorden

ijskoud
ondeugend
raak
schuifelen
sneeuwwit

Sneeuw

Ik open de deur en ik schreeuw:
"Kijk nou toch, er ligt sneeuw!"
"Vakken daarvan!" om mij heen.
De sneeuw komt al tot aan mijn been.
Het is zo gliddig! Ik schuifel en glijd,
en grijp een paar vast, net op tijd!

Mamma gaat spoedig weg.
Dus kniel ik meer achter de heg.
Ik rol de sneeuw zorgvuldig tot een bal.
Wachtend dat ik haar treffer zal!
"Baf!" Mama lacht.
"Ondeugende vent!" zegt ze zacht.

Daar staat de kat van de overburen.
Daar ga ik te een fil naar gluren.
Zijn leus, kleine sniet is sneeuw wit.
Het is de ijskoud sneeuw waar ik in zit.
Ik sta op en draai me om.
Baf... "Recht in je gezicht!" lacht Tom.

1. Bekijk de tekst, de titel en de plaatjes.
Lees de tekst nog niet.

2. Maak de vragen.

1. Wat voor soort tekst is dit? verhaal

2. Waar zie je dat aan? Zie de woorden tot aan, vastgrijpen, zorgvuldig.

3. Maak een woordspil met het woord sneeuw.

3. Wat is het doel van deze tekst?
Dit is...

☒ een tekst die je leuk vindt.

☐ een spannend verhaal.

☐ een tekst om iets te maken.

☐ een tekst om meer te weten te komen.

BAF

4. Maak de vragen.

1. Lees het gedicht Sneeuw.
Waarom staat er een uitroepteken achter de tweede regel?
om te laten weten dat de tekst belangrijk is.

2. Welk woord had er ook kunnen staan in plaats van 'dwarstelen'?

Er had ook kunnen staan: schuifelen

3. Waarom staat er een komma achter 'Ik schuifel en glijd'?

om te laten weten dat de tekst belangrijk is.

4. Wat is een ander woord voor 'treffen'?

treffen

5. Wat is een ander woord voor 'gluren'?

gluren

6. Wat is het tegengestelde van 'sneeuw wit'?

glad

5. Maak een gedicht over de zomer.
Het hoeft niet te rijmen.

Ik heb een zomer gedicht gemaakt.

LEERWERKSCHRIFT EN LEERWERKSCHRIFT MAAT blz. 13 – 14 – 15 – 16. Gebruik het antwoordboek voor de antwoorden.

Lesinhoud

20

Introductie

- Start deze les met het voorlezen van je favoriete gedicht. Weten de leerlingen dat deze tekstsoort een gedicht is? Vertel de leerlingen dat ze in deze les een gedicht met een verhaal gaan vergelijken. Het verschil is te horen en te zien.
- Ga naar het digibord en bespreek de leerdoelen met de leerlingen.

Instructie

- Bespreek de kenmerken van een gedicht en van een verhaal.
- Bespreek met welk doel een schrijver een gedicht schrijft en met welk doel je een gedicht leest (voor je plezier). Vraag aan de leerlingen of ze voorbeelden kunnen noemen van teksten met een ander doel, bijvoorbeeld een krantenartikel, een reclametekst of een recept.
- Semantiseer een aantal kijk- en leeswoorden of beeld ze uit (*gluren*: kijk stiekem door bijvoorbeeld het sleutelgat of door een kier).
- Bespreek de moeilijke weetwoorden.
- Oefen figuurlijk taalgebruik als *ijskoud* en *sneeuwwit* (zo koud als ijs, zo wit als sneeuw). Voor de woorden *schuifelen* en *ondeugend* kun je de schema's op het digibord gebruiken. Voorbeeld:
 - woordtrap: *schuifelen* → slenteren – lopen – hollen
 - woordspin: *ondeugend* → stout – vervelend – boefje – straf

Opdracht 1 Bekijk het gedicht eerst op uiterlijke kenmerken, samen met de titel en de afbeeldingen.

Opdracht 2 De leerlingen maken de vragen over de tekst en maken een woordspin over het woord *sneeuw*.

Opdracht 3 De leerlingen geven aan wat het doel is van deze tekst.

20

Verwerking

Opdrachten zijn gelijk voor het leerwerkschrift en het leerwerkschrift Maat.

Opdracht 4 Hebben de leerlingen al door dat een gedicht een tekst is om je te amuseren? Laat daarna het gedicht voorlezen of doe dat zelf. De leerlingen beantwoorden vragen over de leestekens in het gedicht en over verschillende woordbetekenissen.

Opdracht 5 De leerlingen schrijven zelf een gedicht over de zomer. Het hoeft niet te rijmen maar moet wel voldoen aan andere kenmerken die in de Instructie zijn besproken.

5

Reflectie

- Doe de oefening(en) op het digibord.
- Vraag of een leerling die de cheeta-opdracht gemaakt heeft zijn gedicht wil voorlezen.

Extra instructie / differentiatie

Opdracht 3

Dyslexie

Geef het printblad met het gedicht *Sneeuw* in aangepast lettertype.

Opdracht 4

Taalsterk

Laat taalsterke leerlingen met de woorden uit vraag 2, 4, 5 en 6 een zin bedenken.

Coöperatieve werkvorm

Opdracht 4

Deze opdracht kan in tweetallen worden gemaakt. Beide leerlingen schrijven ieder eerst de antwoorden op een blaadje. Daarna kijken ze samen na. Als ze het eens zijn, schrijven ze de antwoorden op; anders proberen ze elkaar te overtuigen. Lukt dat niet, dan noteren ze dat ze deze kwestie tijdens de reflectie aan de groep gaan voorleggen.

Compactroute

Woorden en definities lezen, opdracht 1 en 2.

Combinatiegroep

Startopdracht combinatiegroep

De leerlingen beantwoorden vragen over het gebruik van leestekens.

Afsluitopdracht combinatiegroep

De leerlingen schrijven een verhaal waarin ze leestekens gebruiken.

Leerdoelen

Woordenschat

- De leerling oefent de betekenis van 10 nieuwe woorden en van de woorden uit les 3.

Lezen

- De leerling leert vragen stellen bij een informatieve tekst.

Lesvoorbereiding

- Zet les 4 klaar op het digibord.
- Preteaching*: zie de aanwijzingen bij Extra instructie.

Materiaal

- digibord
- leerwerkschrift
- leerwerkschrift Maat

Schooltaalwoorden

- gescheiden (uit elkaar)
- de kust
- een poos
- het westen
- het zuiden

Weetwoorden

- beroemd (om)
- het buurland
- de friet
- horen (bij)
- kleiner dan

Hoofdstuk 9 Les 4

Woordenschat • Ik oefen de betekenis van 10 nieuwe woorden en van de woorden uit les 3.

Lezen • Ik leer vragen stellen bij een informatieve tekst.

Wist je dat?

België is ons **buurland**. Als je naar het **zuiden** **gaat**, kom je in België. België is het **kleinere** dan Nederland. Vroeger **hielden** België en Nederland. Het **was** een **poos** **alleen**. Nu zijn de landen weer **gescheiden**. In het **westen** **ligt** de **kust**. Daar kun je **moeten** eten met **friet**. België is **bekender** om zijn **lekkere** **friet**. Dat **wilt** je **veel** **al**.

1. Lees de tekst. Wist je dat?

2. Maak de vragen. Kies het goede antwoord.

1. Wat voor soort tekst is dit?

☐ een grappig verhaal ☒ een tekst om iets van te leren

☐ een tekst om iets te maken ☐ een gedicht

2. Welke woorden geven het beste aan waar de tekst over gaat?

☒ België – westen – koning ☐ België – friet – Nederland

☒ België – kleiner – buurland ☐ friet – moesten – beroemd

3. Bedenk een vraag bij de blauwe woorden. Kijk naar het plaatje.

1. het **buurland**

2. het **zuiden**

4. Hoe kun je het ook zeggen? Kijk naar de vetgedrukte woorden.

Kies uit: tot aan | wel | friet | spoedig | gescheiden | kleiner dan | zorgvuldig | onbegrijpelijk

1. Mijlen en Jelle zijn al een poos **uit elkaar**.

2. Vanavond eten we **patat**.

3. Ik vind jou wel een beetje **stout**.

4. Jip is **niet zo groot** als Bas.

5. Karel maakt het **heel precies** schoon.

6. Bas mag **niet verder** dan het hekje.

7. Ik verwacht dat hij **al snel** komt.

8. Ik **raak** hem met mijn sneeuwbal.

5. Welk woord past in de zin? Vul het woord in op de goede plek in de puzzel.

Kies uit: **naarkeulen** | **vloeken** | **zuiden** | **liskout** | **zuiden** | **vastgrijpen** | **beroemd** | **horen** | **heg**

1. Als het heel erg **koel** is, dan hoem je dat ...

2. Als je **stijgt**, kun je ... aan een **paal**.

3. Ons land is ... om zijn **tulpen**.

4. Peter en Sander **wonen** samen, ze ... bij elkaar.

5. De mensen die tegenover ons **wonen**, zijn die ...

6. Er staat een ... tussen de twee huizen.

7. Het **sneeuwt**, kijk eens wat een **grote** ...

8. Als je die lage bloemen wilt **ruken**, moet je ...

9. Aan de **oerkaat** van de kaart ligt het ...

Welk woord lees je van boven naar beneden in de gekleurde vakjes?

6. Maak een woordtrap met het woord België.

7. Maak een woordtrap met een poos.

8. Ben jij al in beweging geweest? Wat heb je gedaan?

LEERWERKSCHRIFT blz. 17 – 18 – 19 – 20. Gebruik het antwoordboek voor de antwoorden.

Hoofdstuk 9 Les 4

Woordenschat • Ik oefen de betekenis van 10 nieuwe woorden en van de woorden uit les 3.

Lezen • Ik leer vragen stellen bij een informatieve tekst.

Wist je dat?

België is ons **buurland**. Als je naar het **zuiden** **gaat**, kom je in België. België is **kleiner** dan Nederland. Vroeger **hielden** België en Nederland. Het **was** een **poos** **alleen**. Nu zijn de landen weer **gescheiden**. In het **westen** **ligt** de **kust**. Daar kun je **moeten** eten met **friet**. België is **bekender** om zijn **lekkere** **friet**. Dat **wilt** je **veel** **al**.

1. Lees de tekst. Wist je dat?

2. Maak de vragen. Kies het goede antwoord.

1. Wat voor soort tekst is dit?

☐ een grappig verhaal ☒ een tekst om iets van te leren

☐ een tekst om iets te maken ☐ een gedicht

2. Welke zin geeft het beste aan waar de tekst over gaat?

☐ België heeft een koning. ☐ België is ons buurland.

☒ België is bekend om zijn lekkere friet. ☐ België heeft bij Nederland.

3. Wat betekenen de vetgedrukte woorden?

1. Het **buurland** betekent ...

☐ een land dat naast ons land ligt.

☐ een land dat aan de overkant van de zee ligt.

2. Het **zuiden** ligt op de kaart ...

☐ boven Nederland.

☒ onder Nederland.

4. Hoe kun je het ook zeggen? Tekst een lijn. Kijk naar de vetgedrukte woorden.

Mijlen en Jelle zijn al een poos **uit elkaar**.

Vanavond eten we **patat**.

Ik vind jou wel een beetje **stout**.

Jip is **niet zo groot** als Bas.

5. Hoe kun je het ook zeggen? Tekst een lijn. Kijk naar de vetgedrukte woorden.

Karel maakt het **heel precies** schoon.

Bas mag **niet verder** dan het hekje.

Ik verwacht dat hij **al snel** komt.

Ik **raak** hem met mijn sneeuwbal.

6. Welk woord past in de zin? Vul het woord in op de goede plek in de puzzel.

Kies uit: **naarkeulen** | **vloeken** | **overburen** | **liskout** | **westen** | **vastgrijpen** | **beroemd**

1. De mensen die aan de overkant **wonen**, noem je de ...

2. Aan de linker **kant** van de kaart ligt het ...

3. Als je **valt**, kun je je ... aan een **paal**.

4. Ons land is ... om zijn **tulpen**.

5. Het **sneeuwt**, kijk eens wat een **grote** ...

6. Als het heel erg **koel** is, dan is het ...

7. Als je die lage bloemen wilt **ruken**, moet je ...

Welke woord lees je in de hokjes met een blauwe nummer?

7. Maak een woordtrap van vier woorden met een poos. Gebruik de woorden: **voor even** | **even** | **een poos** | **heel lang**

8. Ben jij al in beweging geweest? Wat heb je gedaan?

LEERWERKSCHRIFT MAAT blz. 17 – 18 – 19 – 20. Gebruik het antwoordboek voor de antwoorden.

Lesinhoud

5

Introductie

- Herinner de leerlingen kort aan het verhaal van les 1: de vier kinderen zijn met twee moeders met de trein op weg naar België. Haal voorkennis op door te vragen wat de leerlingen al weten over België.
- Ga naar het digibord en bespreek de leerdoelen met de leerlingen.

Instructie

- Lees samen de tekst *Wist je dat?* over België.
- Doe de oefening(en) op het digibord. Begin met voorbeelden: geef het antwoord en de leerlingen bedenken er een goede vraag bij. Bespreek het nut van het stellen van vragen. Door jezelf tijdens het lezen vragen te stellen over de tekst, zul je de tekst beter begrijpen.
- Bespreek de functie van het landkaartje. Helpt het de leerlingen om de tekst beter te begrijpen? Kun je daar ook vragen over stellen?
- Bespreek hoe de opdrachten gemaakt kunnen worden.

35

Verwerking

Opdracht 1 De leerlingen lezen de tekst *Wist je dat?*.

Opdracht 2 De leerlingen denken na over de tekstsoort (en het tekstdoel) en geven aan wat de essentie van de tekst is.

Opdracht 3 De leerlingen bedenken vragen bij een aantal doelwoorden.

Maat De leerlingen geven de betekenis van een aantal doelwoorden aan.

Opdracht 4 De leerlingen vervangen blauwe woorden in een zin door synoniemen (doelwoorden). Met deze opdracht semantiseren de leerlingen de doelwoorden.

Maat De leerlingen verbinden de dikgedrukte woorden in de contextzinnen met de juiste synoniemen (doelwoorden).

Opdracht 5 Door het maken van de puzzel semantiseren en consolideren de leerlingen de doelwoorden.

Maat De leerlingen verbinden de dikgedrukte woorden in de contextzinnen aan de juiste synoniemen (doelwoorden).

Opdracht 6 De leerlingen maken een woordspin met het woord *België*. Gebruiken ze de voorkennis uit de Introductie? Daarnaast maken ze een woordtrap met het woord *een poos*.

Maat Door het maken van de puzzel semantiseren en consolideren de leerlingen de doelwoorden.

Maat opdracht 7 De leerlingen maken een woordtrap met *een poos*.

5

Reflectie

- Kijk nog eens naar de tekst en het kaartje. Eén leerling mag een antwoord verzinnen dat nog niet eerder aan de orde is geweest. Een andere leerling bedenkt de vraag erbij. Benadruk nog eens het belang van het stellen van vragen. Door vragen te stellen en antwoorden te zoeken of te bedenken, zul je een informatieve tekst beter begrijpen.
- Doe de oefening(en) op het digibord. Vraag de leerlingen om de doelwoorden te omschrijven.
- Kijk voor de antwoorden op het digibord.

Extra instructie / differentiatie

Preteaching

Laat de Maat-leerlingen de schoolboektekst alvast een keer lezen.

Opdracht 1

Dyslexie

Geef het printblad met de tekst *Wist je dat?* in aangepast lettertype.

NT2

Laat NT2-leerlingen iets vertellen over de buurlanden van hun land van herkomst.

Coöperatieve werkvorm

Opdracht 5

De leerlingen kunnen deze opdracht in tweetallen maken. Vorm koppels van leerlingen die in het leerwerkschrift werken en koppels van Maat-leerlingen, koppel ze niet aan elkaar. Leerling 1 leest de zin die bij de puzzel staat. Leerling 2 geeft het antwoord. Pas als ze het eens zijn, schrijven ze ieder het woord in hun puzzel. Dan wisselen ze van rol.

Compactroute

Opdracht 1, 2 en 4.

Bewegend leren

Bied de leerlingen een bewegingsactiviteit aan. Deze activiteiten staan in de cockpit.

Leerdoelen

Dit kan ik nog

- De leerling herhaalt woorden uit blok 3.

Dit kan ik nu

- De leerling herhaalt woorden uit les 1, 3 en 4.

Lesvoorbereiding

- Print voor iedere leerling het scoreblad Woordenschat of gebruik het groeischrift.

Materiaal

- digibord
- leerwerkschrift
- leerwerkschrift Maat
- groeischrift of scoreblad Woordenschat

Ontwerpend en onderzoekend leren

Werk je met de projectmap, dan kun je deze les vervangen door stap 1 van project 5.

Hoofdstuk 9
Les 5

Woordenschat
Dit kan ik nog
• Ik herhaal woorden uit blok 3.

Dit kan ik nu
• Ik herhaal woorden uit les 1, 3 en 4.

Dit kan ik nog

1. **Wat ra, wat is het?**
Let op: je houdt twee antwoorden over.
Kies uit: de vultels | de arts | het lichaam | de mammoet | de webcam | het theater | de schroefvinder ailer

1. Je kunt elkaar daardoor zien.
Het zit op of in je computer. de webcam

2. Je eet, werkt en slaapt ermee.
Ieder mens heeft er een. het lichaam

3. Je kunt ermee klussen.
Je draakt er een schroef mee in het hout. de schroefvinder

4. Ze maakt mooie muziek.
Ze speelt met een strijkinstrument. de webcam

5. Hij heeft rapen, slagdrum en een slurf.
Hij is uitgegstorven. de mammoet

Wat hoort bij elkaar?
Teken een lijn.

opgenomen
klassiek
het staat vast
de houding
herstellen

van lang geleden
beter worden
hise je zit
het is zeker
in een ziekenhuis

Wat staat er onder de vlek?
Let op: je houdt twee antwoorden over.
Kies uit: gelien | machine | museum | knopje | soms | onderbel | wetenschap

1. De professor bedenkt een nieuwe machine.

2. De computer is gelien van de robot.

3. Het zal vast zeker als de uitvinding van de eeuw.

4. Zo ontdekt de wetenschap steeds nieuwe dingen.

5. Misschien staat het later wel in een boekje.

Dit kan ik nu

1. **Welk woord hoort bij het nummer?**
Let op: je houdt twee antwoorden over.
Kies uit: het parron | neerkruisen | de rails | het treinstel | de re-chipkaart | treffen | de vloeken

1. neerkruisen

2. de vloeken

3. het treinstel

4. de re-chipkaart

5. treffen

2. **Wat hoort bij elkaar?**
Let op: je houdt twee antwoorden over.
Kies uit: het verzoerbewijs | gluren | zorgvuldig | vastgripen | de verdring | de eerste reis | lopen

1. alleen de heemreis de eerste reis

2. het kaartje het verzoerbewijs

3. stiekem kijken gluren

4. snel lopen

5. heel precies zorgvuldig

Wat staat er onder de vlek?
Let op: je houdt twee antwoorden over.
Kies uit: de kust | een poos | het weeten | herenied om | een boerland | het zuiden | geschieden

1. Mijn ouders zijn een poos ze wonen apart.

2. Duitsland is aan de kust van Nederland.

3. Ik ben al herenied om niet op vakantie geweest.

4. Nederland is aan de kust zijn molens.

5. Aan de kust kun je heerlijk een zandkasteel maken.

LEERWERKSCHRIFT EN LEERWERKSCHRIFT MAAT blz. 21 – 22 – 23 – 24. Gebruik het antwoordboek voor de antwoorden.

Lesinhoud

5

Introductie

- Vertel de leerlingen dat ze in deze les woorden van twee blokken geleden gaan herhalen. Daarna gaan ze woorden uit les 1, 3 en 4 oefenen.
- Ga naar het digibord en vraag de leerlingen of ze nog weten welke woorden bij welk verhaal van twee blokken geleden horen.
- Noem het woord *de reistijd*. Wat is dat? Vraag wat *ondeugend* betekent.

Instructie

- De leerlingen maken zelfstandig de test Woordenschat over de woorden uit blok 3 en dit hoofdstuk.
- Bespreek de opdrachten met de leerlingen. Ga niet in op de inhoud. Benadruk dat de leerlingen bij de meeste opdrachten twee antwoorden overhouden.

35

Verwerking

Dit kan ik nog

Opdrachten zijn gelijk voor het leerwerkschrift en het leerwerkschrift Maat.

- Opdracht 1** De leerlingen kiezen het woord bij de omschrijving.
Opdracht 2 De leerlingen verbinden de woorden met de omschrijvingen.
Opdracht 3 De leerlingen vullen het goede woord in de zin in.

Dit kan ik nu

Opdrachten zijn gelijk voor het leerwerkschrift en het leerwerkschrift Maat.

- Opdracht 1** De leerlingen zoeken de kijkwoorden bij de afbeelding en schrijven deze op.
Opdracht 2 De leerlingen schrijven de goede omschrijving bij een aantal leeswoorden op.
Opdracht 3 De leerlingen vullen het goede woord in de zin in.

5

Reflectie

- Bespreek de opdrachten met behulp van het digibord. Laat de leerlingen de resultaten invullen in het groeischrift of op het scoreblad Woordenschat. Laat ze de grafiek bijwerken, zodat ze inzicht krijgen in hun vorderingen.

Extra instructie / differentiatie

Woordenschat Pitstop

Dyslexie

Geef de dyslectische leerlingen meer tijd.
Eventueel kunnen ze de test in een aparte ruimte maken.

Compactroute

Alle opdrachten.

H9 Les 6

Taal verkennen

Leerdoelen

Taal verkennen

- De leerling leert wat een zin is.
- De leerling leert wanneer hij een hoofdletter en punt gebruikt.

Lesvoorbereiding

- Zet les 6 klaar op het digibord.
- Lees de uitleg over zin, hoofdletter en punt.
- Combinatiegroep: print de start- en afsluitopdracht bij deze les.
- *Preteaching*: zie de aanwijzingen bij Extra instructie.

Materiaal

- digibord
- leerwerkschrift
- leerwerkschrift Maat
- combinatiegroep: printblad Start- en afsluitopdracht

Hoofdstuk 9
Les 6

Taal verkennen
• In leer wat een zin is.
• In leer wanneer ik een hoofdletter en punt gebruik.

Zin, hoofdletter, punt.
Een zin bestaat uit woorden die bij elkaar horen.
In elke zin staat minstens één **werkwoord**.
Een zin begint met een **hoofdletter**.
Een hoofdletter is een grote letter. Ik → IJ.
Aan het einde van een zin staat een **punt**.
Een punt laat zien dat de zin afgelopen is.
Wij fietsen.
Wij fietsen snel.
Wij fietsen snel naar school.
Wij fietsen snel naar school door de regen.

1. Bekijk het uitlegplaatje.
Kijk naar de plaatjes en lees de zinnen.
1. Kleur de namen voor mensen geel.
2. Kleur de naam voor een dier groen.
3. Kleur de woorden voor mensen blauw.
4. Kleur de werkwoorden rood.

2. Pauli gaat fietsen uit de handen van de ober.
3. De conducteur gaat zijn best.
4. De ober gaat de vervoersbewijzen aan de conducteur.

25

2. Schrijf de zinnen goed na.
1. Een zin begint met een hoofdletter.
2. Een zin eindigt met een punt.
1. Devi en Tarja rennen naar de bus.
2. De reis duurt best lang.
3. De straten zijn helemaal wit.
4. Mijn vrouw is net.
5. Het is erg heet.

3. Maak vijf goede zinnen.
Schrijf de hele zin over met een hoofdletter en een punt.
1. de muizen bouwen een nest
2. fietsen lieve Kieke
3. Tarja ziet de spoorlijn al
4. de zwanen vliegen
5. de saus is erg heet

26

4. Schrijf de zinnen goed na.
1. Gebruik hoofdletters en punten.
2. Kleur woorden of namen voor mensen rood.
3. Onderstreep ieder zelfstandig naamwoord.
1. mijn **broer** heeft veel **krachten**.
2. die **beers** lopen in het **bos**.
3. **de** en **de** trouwen morgen.
4. de **katten** liggen in de **zoo**.
5. **de** **beers** liggen in de **zoo**.

5. Maak goede zinnen.
Kies woorden uit rijke 1 en zoek er iets bij uit rijke 2.
Dit zijn woorden vormen samen een zin. Denk aan hoofdletters en punten.
1. Devi en Tarja
2. de conducteur
3. de melige
4. de ober
1. rennen
2. controleren
3. kijken
4. lachen

27

6. Bekijk de zinnen.
1. Onderstreep de werkwoorden.
2. Kleur de bijwoorden rood.
1. Devi en Tarja **rennen**.
2. **de** conducteur **controleren**.
3. **de** melige **kijken**.
4. **de** ober **lachen**.

7. Kies een zin uit opdracht 3.
1. Maak een tekening bij de zin.
2. Laat een klasgenootje raden welke zin jij getekend hebt.
Ter beoordeling van de leerkracht.

28

LEERWERKSCHRIFT EN LEERWERKSCHRIFT MAAT blz. 25 – 26 – 27 – 28. Gebruik het antwoordboek voor de antwoorden.

Lesinhoud

15

Introductie

Je kunt bij deze les een instructiefilmpje inzetten.

- Ga naar het digibord en lees op monotone wijze de zinnen zonder hoofdletters en punten. Laat merken dat het nu lastig is om te weten wanneer een pauze ingelast moet worden. Ga verder niet in op de inhoud van het leesstukje. Vraag of iemand weet hoe het de (voor)lezer gemakkelijker gemaakt kan worden. Vertel de leerlingen dat deze les gaat over zinnen.
- Bespreek de leerdoelen met de leerlingen.

Instructie

- Lees het uitlegblok met de leerlingen.
- Herhaal wat een werkwoord is en laat de leerlingen aan de hand van voorbeeldzinnen over de klas zien dat elke zin een werkwoord heeft. Een zin zonder werkwoord bestaat niet.
- Doe daarna de oefeningen op het digibord.
- Bekijk samen de opdrachten, lees ze voor en licht ze zo nodig toe.

25

Verwerking

Opdrachten zijn gelijk voor het leerwerkschrift en het leerwerkschrift Maat.

Opdracht 1 De leerlingen bestuderen het uitlegblokje en kleuren de namen en woorden voor mensen, namen voor dieren en de werkwoorden.

Opdracht 2 De leerlingen schrijven hoofdletters en punten in zinnen.

Opdracht 3 De leerlingen schrijven de zin over inclusief hoofdletters en punten.

Opdracht 4 De leerlingen schrijven goede zinnen (met hoofdletters en punten) én ze onderscheiden zelfstandige naamwoorden.

Opdracht 5 Bij deze opdracht schrijven de leerlingen goede zinnen (met hoofdletters en punten) door gegeven zelfstandige naamwoorden te combineren met een passend werkwoord.

Opdracht 6 De leerlingen onderstrepen de werkwoorden en kleuren de lidwoorden in de zinnen.

Opdracht 7 De leerlingen maken een tekening van een zin uit opdracht 3. Een klasgenoot raadt welke zin getekend is.

5

Reflectie

- Vraag de leerlingen of ze het moeilijk vinden om goede zinnen te maken. Laat een paar leerlingen vertellen wat ze er moeilijk aan vinden. Kunnen de leerlingen een zin van een zinsdeel onderscheiden?
- Doe de oefening(en) op het digibord.

Extra instructie / differentiatie

Preteaching

Oefen met lidwoorden en woorden en namen voor mensen en dieren.

Opdracht 4

Leerwerkschrift Maat

Laat Maat-leerlingen alleen vraag 1 van deze opdracht maken.

Opdracht 5

Taalsterk

Laat taalsterke leerlingen langere zinnen maken.

Coöperatieve werkvorm

Opdracht 4

Deze opdracht kan in tweetallen gemaakt worden. Beide leerlingen schrijven ieder eerst de zinnen op in hun schrift. Daarna kijken ze elkaars zinnen na en bespreken de eventuele verschillen. Vervolgens noemen ze om de beurt een woord of naam voor een mens. Als ze het eens zijn, kleuren ze ieder het woord rood in hun leerwerkschrift. Dan doen ze hetzelfde voor de zelfstandige naamwoorden en onderstrepen die.

Compactroute

Lezen theorie, opdracht 1.

Combinatiegroep

Startopdracht combinatiegroep

De leerlingen schrijven de werkwoorden uit de afbeelding op en maken met elk werkwoord een zin.

Afsluitopdracht combinatiegroep

De leerlingen schrijven nog vijf werkwoorden op en vergelijken die met die van een klasgenoot.

H9 Les 7

Taal verkennen

Leerdoel

Taal verkennen

- De leerling oefent het maken van zinnen.

Lesvoorbereiding

- Zet les 7 klaar op het digibord.
- Zoek een stukje tekst uit een voorleesboek.

Materiaal

- digibord
- leerwerkschrift
- leerwerkschrift Maat
- een voorleesboek

Hoofdstuk 9 Les 7

Taal verkennen

- Ik oefen het maken van zinnen.

1 Is het wel een zin of geen zin?

Kies het goede antwoord.

wel een zin geen zin

- Paul en de vader van Tanja. ☐ wel een zin ☒ geen zin
- De reistijd. ☐ wel een zin ☒ geen zin
- Devi glit. ☒ wel een zin ☐ geen zin
- De machinist. ☐ wel een zin ☒ geen zin
- De bestuurder van de bus doet zijn best. ☒ wel een zin ☐ geen zin

2 Schrijf de zinnen na.

Denk aan hoofdletters en punten.

- de machinist van de trein zwaait De machinist van de trein zwaait.
- de vader van Tanja roept De vader van Tanja roept.
- krieko is bang Krieko is bang.

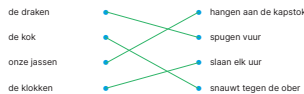
3 Maak goede zinnen met deze woorden.

Denk aan hoofdletters en punten.

- de reistijd _____
- de machinist _____

4 Wat hoort bij elkaar?

Teken een lijn.

5 Schrijf de zinnen goed na.

- Gebruik hoofdletters en punten.
- Onderstreep de werkwoorden.

de draken spugen vuur. De draken spugen vuur.
de kok snauwt tegen de ober. De kok snauwt tegen de ober.
de klokken slaan elk uur. De klokken slaan elk uur.
onze jassen hangen aan de kapstok. Onze jassen hangen aan de kapstok.

6 Maak de zinnen af. Gebruik een werkwoord.

- De mussen _____
- De muren _____
- Mijn vader _____

7 Lees het gedicht.

- Schrijf de zinnen goed na. Denk aan hoofdletters en punten. Kijk naar het voorbeeld.

de molen draait. De molen draait.
de wind waait. De wind waait.

de boer staat in het veld. De boer staat in het veld.

het klokje tikt. Het klokje tikt.

mijn tong likt. Mijn tong likt.

het ijsje smelt. Het ijsje smelt.

- Kleur de werkwoorden rood.
- Kleur de woorden voor dingen blauw.
- Onderstreep de lidwoorden.

8 Maak goede zinnen met de woorden.

Welke woorden passen bij elkaar?

Kies uit: de kinderen | bestuurt de trein | krieko | pakt de vervoersbewijzen | de hond | gaan naar het pretpark | de machinist | is graag in zijn eigen huis | devi | kwispelt met zijn staart

- De boer staat in het veld.
- Krieko is graag in zijn eigen huis.
- De hond kwispelt met zijn staart.
- Devi pakt de vervoersbewijzen.
- De machinist bestuurt de trein.

Ben jij al in beweging geweest?

Wat heb je geoeft?

LEERWERKSCHRIFT blz. 29 – 30 – 31. Gebruik het antwoordboek voor de antwoorden.

Hoofdstuk 9 Les 7

Taal verkennen

- Ik oefen het maken van zinnen.

1 Wat zijn zinnen?

- Kies de goede antwoorden.

- de bestuurder van de bus doet zijn best ☒
- Paul en de vader van Tanja ☐
- devi glit ☒
- de machinist ☐
- krieko is bang ☒
- de reistijd ☐

- Schrijf de zinnen die je hebt aangekruist goed op. Denk aan hoofdletters en punten.

De bestuurder van de bus doet zijn best.
Devi glit.
Krieko is bang.

2 Lees de zinnen.

- Vul de zinnen goed in. Denk aan hoofdletters en punten.
- Onderstreep de werkwoorden.

1 de draken spugen vuur. De draken spugen vuur.
2 de kok snauwt tegen de ober. De kok snauwt tegen de ober.

- mijn moeder maakt een ovenschotel. Mijn moeder maakt een ovenschotel.

- onze jassen hangen aan de kapstok. Onze jassen hangen aan de kapstok.

3 Lees het gedicht.

- Vul de zinnen goed in. Denk aan hoofdletters en punten. Kijk eerst naar het voorbeeld.
- Onderstreep de werkwoorden.

de molen draait. De molen draait.
de wind waait. De wind waait.
de boer staat in het veld. De boer staat in het veld.
het klokje tikt. Het klokje tikt.
mijn tong likt. Mijn tong likt.
het ijsje smelt. Het ijsje smelt.

4 Maak de zinnen af.

Gebruik een werkwoord.

Zorg dat elke zin ten minste vier woorden heeft.

- De mussen _____
- Mijn vader _____
- De juf _____
- Jelle en Bart _____

5 Maak goede zinnen.

Kies twee vakjes die bij elkaar passen.

Denk aan hoofdletters en punten.

gaan naar het pretpark | devi | kwispelt met zijn staart | de kinderen
de hond | is graag in zijn eigen huis | pakt de vervoersbewijzen | krieko
De kinderen gaan naar het pretpark.
De hond kwispelt met zijn staart.
Krieko is graag in zijn eigen huis.
Devi pakt de vervoersbewijzen.

Ben jij al in beweging geweest?

Wat heb je geoeft?

LEERWERKSCHRIFT MAAT blz. 29 – 30 – 31. Gebruik het antwoordboek voor de antwoorden.

Lesinhoud

5 Introductie

Je kunt bij deze les een instructiefilmpje inzetten.

- Herinner de leerlingen aan het gemak in een doorlopende tekst van hoofdletters aan het begin en punten aan het eind van een zin. Hierdoor wordt zichtbaar wanneer je een pauze neemt (ademhaalt). Lees een paar zinnen voor uit het voorleesboek alsof er geen hoofdletters en punten staan (monotoon en zonder ademen) en herhaal dit stukje dan met intonatie en pauzes.
- Ga naar het digibord en bespreek het leerdoel met de leerlingen.

Instructie

- Doe de oefening(en) op het digibord. Laat de leerlingen zinnen maken met de aangeboden woorden. Er zijn meerdere combinaties mogelijk.
- Vraag de leerlingen nog even een paar voorbeelden te noemen van namen en woorden voor mensen, namen en woorden voor dieren, lidwoorden en werkwoorden.
- Bespreek kort de opdrachten.

35 Verwerking

Opdracht 1 De leerlingen geven aan of een zin voldoet aan de eisen voor een zin: zelfstandig naamwoord(en) en een werkwoord.

Maat De leerlingen schrijven de zinnen die zijn aangekruist goed op, met hoofdletters en punten.

Opdracht 2 De leerlingen schrijven goede zinnen door hoofdletters en punten toe te voegen.

Maat De leerlingen schrijven goede zinnen door hoofdletters en punten toe te voegen en onderstrepen de werkwoorden.

Opdracht 3 De leerlingen maken met een gegeven zelfstandig naamwoord een goede zin met een werkwoord, hoofdletters en punten.

Maat In dit gedicht schrijven de leerlingen goede zinnen en ze onderstrepen werkwoorden.

Opdracht 4 De leerlingen verbinden de zelfstandige naamwoorden met de rest van de zin.

Maat De leerlingen maken de zinnen af met minimaal vier woorden, inclusief een werkwoord.

Opdracht 5 De leerlingen schrijven de zinnen over, maar met hoofdletters en punten. Ze onderstrepen de werkwoorden in de zin.

Maat De leerlingen schrijven goede zinnen met hoofdletters en punten uit gegeven werkwoorden en zelfstandig naamwoorden.

Opdracht 6 De leerlingen maken de zinnen af, ze gebruiken daarbij een werkwoord.

Opdracht 7 De leerlingen schrijven de zinnen goed op met hoofdletters en punten. Ze geven aan wat de werkwoorden, zelfstandig naamwoorden en lidwoorden zijn.

Opdracht 8 De leerlingen schrijven goede zinnen met hoofdletters en punten uit gegeven werkwoorden en zelfstandig naamwoorden.

5 Reflectie

- Doe de oefening(en) op het digibord. Hoe weten de leerlingen welke stukjes bij elkaar hoorden? Laat een paar leerlingen daarover vertellen. Vraag waar ze allemaal op letten bij het maken van goede zinnen.
- Kijk voor de antwoorden op het digibord.

Extra instructie / differentiatie

Opdracht 5

Taalsterk

Laat de leerlingen in plaats van zinnen een briefje schrijven. Het gaat om het gebruik van goede zinnen voorzien van een hoofdletter, punt en werkwoord.

Onderwerp kan zijn:

Devi schrijft aan haar vriendin Linda.

Ze vertelt over de reis met de bus.

Ze vertelt over de drukte op het station.

Ze schrijft over de veranderingen in het weer.

Opdracht 7

NT2

Besteed extra aandacht aan de lidwoorden. NT2-leerlingen hebben daar vaak moeite mee.

Coöperatieve werkvorm

Opdracht 7

Deze opdracht kan in tweetallen gemaakt worden. Leerling 1 leest de zin voor. Leerling 2 schrijft de zin goed op. Leerling 2 zegt wat het werkwoord is, en als leerling 1 het daarmee eens is, kleurt hij het rood. Daarna doen ze hetzelfde met het zelfstandig naamwoord (blauw) en het lidwoord (onderstrepen). Dan wisselen ze van rol.

Compactroute

Opdracht 3, 4 en 5.

Bewegend leren

Bied de leerlingen een bewegingsactiviteit aan. Deze activiteiten staan in de cockpit.

Leerdoel

Schrijven

- De leerling leert hoe hij een verhaal mooier of spannender kan maken.

Lesvoorbereiding

- Zet les 8 klaar op het digibord.
- Lees het verhaal.
- Combinatiegroep: print de start- en afsluitopdracht bij deze les.
- Preteaching*: zie de aanwijzingen bij Extra instructie.

Materiaal

- digibord
- leerwerkschrift
- leerwerkschrift Maat
- combinatiegroep: printblad Start- en afsluitopdracht

Hoofdstuk 9

Les 8

Schrijven

Ik leer hoe ik een verhaal mooier of spannender kan maken.

Ontvoerd!

'De trein gaat vertrekken', zegt de conducteur. Een meisje kijkt wanhopig naar buiten. Haar moeder staat nog op het perron. Ze kijken elkaar door het raampje angstig aan. Trillend gaat ze op een bank zitten. 'Mijn moeder is alleen', zegt ze gespannen tegen de conducteur. 'Ze heeft geen mobieltje bij zich. Hoe moet dat nu?' huilt ze. De moeder kijkt nerveus om zich heen. Wat kan ze nu doen? Er komt een grote man op haar af. 'Kan ik u soms helpen, mevrouw?' vraagt hij. De man ziet er aardig uit, denkt ze. Ze loopt opgelucht met hem mee naar zijn auto. Ze mag zijn mobieltje gebruiken. Maar opeens pakt de man haar hard vast. Hij duwt haar in de auto en brengt haar naar een verlaten schuurtje. Ze is doodsbang. De man lijkt nu heel groot en helemaal niet zo aardig. 'Je man moet losgeld betalen', zegt hij. Bevend laat ze zich tegen de muur zakken. Maar opeens komen er vier agenten naar binnen. Ze springen bovenop de man. 'Uw dochter heeft gebeld', zegt een agent. 'Gelukkig hebben we u gevonden.' De dochter wacht vol spanning op het politiebureau. Eindelijk komt er een telefoontje. 'Je moeder is vrij', zegt de agent. Het meisje zucht. Ze is erg opgelucht. Gelukkig een goede afloop.

1 Lees de titel van het verhaal en kijk naar de tekening.

Waar denk je dat het verhaal over gaat en waarom denk je dat?

Meerdere antwoorden mogelijk

2 Lees het verhaal.

Welke woorden gebruikt de schrijver om het verhaal spannend te maken? Schrijf de goede woorden op.

begin

ontvoerd wanhopig angstig trillend gespannen

midden

nerveus opgelucht verlaten doodsbang bevend opzems

eind

vol spanning eindelijk opgelucht

3 Lees de twee teksten.

Tekst 1

Stijf van angst ligt Tim in bed. Hij hoort vreemde geluiden. Het kraakt in de kast. Er ritselt iets over de vloer. Er ligt iemand onder mijn bed, denkt Tim. Ik ga niet kijken, hoor! Maar dan denkt hij opnieuw na. Ik moet gewoon dapper zijn! Heel voorzichtig buigt Tim naar voren. Hij kijkt onder zijn bed. Twee ogen kijken hem aan. Tim schrikt zich rot. Het is een monster! Als een speer rent hij zijn bed uit. Hij doet het licht aan. Dan lacht hij. Het is Sproet, de poes.

Tekst 2

Inge loopt in het bos. De zon schijnt. Er komt een hert aan. 'Dag lief meisje', zegt het hert. Dat is gek, denkt Inge. Een hert dat kan praten! Dan komt ze een konijn tegen. 'Heb jij ook zo'n honger?' vraagt het konijn. En het huppelt weer verder. Dan wordt Inge wakker. Het was een droom.

4 Maak de zinnen spannend.

1 Kies vijf niet spannende zinnen in een boek.
2 Maak de zinnen nu zelf spannend.
3 Denk aan hoofdletters en punten.

Meerdere antwoorden mogelijk

Beijnt elke zin met een hoofdletter?

Vindt elke zin met een punt?

1 Welke tekst vind jij het spannendst?

2 Welke woorden gebruikt de schrijver om de tekst spannend te maken?

Zet daar een streep onder.

4 Wat zijn zinnen?

1 Zet een kruisje bij de echte zinnen.

☒ De trein gaat vertrekken.

☒ Hoe moet dat nu?

☒ Ze is doodsbang.

☐ gelukkig een goede afloop

2 Maak van de andere zin ook een echte zin.

Gelukkig heeft het verhaal een goede afloop

Lesinhoud

10 Introductie

Je kunt bij deze les een instructiefilmpje inzetten.

- Lees voor: *Bevend van angst kijkt ze de inbreker aan*. Lees daarna: *Ze kijkt de inbreker aan*. Vertel de leerlingen dat het in deze les gaat over spanning in verhalen brengen door bepaalde woorden te gebruiken.
- Ga naar het digibord en bespreek het leerdoel van deze les.

Instructie

- Bespreek met de leerlingen door welk woord(en) de ene zin veel spannender is dan de andere. Onderstreep het woord.
- Vertel de leerlingen dat een schrijver vaak extra woorden gebruikt om een verhaal spannend te maken. In deze les gaan de leerlingen oefenen met het herkennen van deze woorden.
- Besteed ook nog even aandacht aan het begin, midden en eind van een verhaal. Doe dit aan de hand van de kaders met toelichting bij het verhaal.

Opdracht 1 Bespreek aan de hand van de titel en de afbeelding waar de tekst over zal gaan. Roept dat al spanning op? Waarom? Lees dan samen het verhaal.

25 Verwerking

Opdrachten zijn gelijk voor het leerwerkschrift en het leerwerkschrift Maat.

Opdracht 2 Vorm groepjes. De leerlingen geven aan welke woorden elk gedeelte van het verhaal spannend maken. Geef als tip dat ze het gevonden woord weglaten. Wordt het verhaal daardoor minder spannend? Dan hebben ze het goede woord gekozen.

Opdracht 3 De twee teksten worden in de groepjes, eventueel hardop, gelezen. De leerlingen onderzoeken welk verhaal het spannendst is en hoe dat komt. Gezamenlijk gaan ze op zoek naar de woorden die de spanning in tekst 1 veroorzaken.

Opdracht 4 De leerlingen geven aan welke zinnen volledig zijn en maken van de niet-volledige zin ook een echte zin, waarbij ze een werkwoord en een onderwerp toevoegen.

Opdracht 5 De leerlingen kiezen vijf zinnen uit een boek die ze niet spannend vinden. Ze maken hier zelf volledige, spannende zinnen van.

10 Reflectie

- Bespreek opdracht 2. Vraag de leerlingen of het moeilijk of makkelijk was om woorden die een verhaal spannend maken te herkennen. Vraag of de tip om het woord uit de zin weg te laten hen geholpen heeft. Hebben de groepjes allemaal ongeveer dezelfde woorden aangewezen of waren er grote verschillen? Hoe komt dat?

Extra instructie / differentiatie

Preteaching

Bespreek uit welke drie delen een verhaal bestaat.

Opdracht 2

Leerwerkschrift Maat

Controleer door vragen te stellen of de Maat-leerlingen de instructie begrepen hebben. Zorg dat ze actief meedoen in het groepje en niet alleen luisteren.

Opdracht 3

Taalsterk

Laat de leerlingen voor beide teksten een pakkende titel verzinnen.

Coöperatieve werkvorm

Opdracht 2

Vorm groepjes van vier. Elk groepje krijgt één groot vel papier en één pen. De leerlingen maken eerst individueel de opdracht (denken). Op jouw teken lezen ze aan elkaar voor wat ze opgeschreven hebben (delen) en geven hun mening/vullen aan. Elk groepje schrijft hun gezamenlijke antwoord op een groot vel. Ten slotte vertelt elk groepje aan de klas wat er op het papier staat (uitwisselen).

Compactroute

Opdracht 1 en 2.

Combinatiegroep

Startupdracht combinatiegroep

De leerlingen bekijken steeds twee zinnen en geven aan waarom de tweede zin het spannendst is.

Afsluitopdracht combinatiegroep

De leerlingen maken de zinnen spannend en geven aan welke woorden ze daarvoor gebruiken.

H9 Les 9

Schrijven

Leerdoel

Schrijven

- De leerling oefent het schrijven van een verhaal.

Lesvoorbereiding

- Zet les 9 klaar op het digibord.

Materiaal

- digibord
- leerwerkschrift
- leerwerkschrift Maat

Hoofdstuk 9

Les 9

Schrijven

Ik oefen het schrijven van een verhaal.

Dit is de **titel**. Hier staat waar het verhaal over gaat.

Dit is het **begin** van het verhaal. Hier staat over wie het gaat en waar hij of zij is.

Dit is het **midden**. Hier staat wat er verder gebeurt.

Dit is het **eind** van het verhaal. Er staat hoe het afloopt: goed of slecht.

1 Waar ga je over schrijven?

- Kies één van de drie titels.
- Schrijf de titel boven je verhaal.

Kies uit: De ober verzint een nieuw gerecht | Tanja en Devi in het pretpark | Krieko is jarig

2 Bedenk het begin van je verhaal.

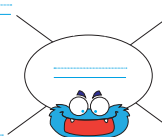
- Bedenk waar de ober, Tanja en Devi of Krieko nu zijn.
- Bedenk tenminste drie zinnen hierover.
- Welke woorden ga je gebruiken om het spannend te maken?

Meerdere antwoorden mogelijk

3 Maak het midden van het verhaal.

De ober, Tanja en Devi of Krieko beleven jouw avontuur.

- Bedenk wat er allemaal met hen kan gebeuren.
- Vul daarvoor eerst de woordspin in.

3 Welke woorden ga je gebruiken om het spannend te maken?

Meerdere antwoorden mogelijk

4 Schrijf het middenstuk van je verhaal bij de oranje streep.

4 Maak het einde van je verhaal.

- Bedenk hoe het verhaal afloopt: goed of slecht.
- Bedenk daar tenminste drie zinnen over.
- Welke woorden ga je gebruiken om het eind van je verhaal spannend te maken?

Meerdere antwoorden mogelijk

4 Schrijf het eind van je verhaal bij de blauwe streep.

5 Ben je tevreden met je verhaal? Waarom wel of niet?

- Lees je verhaal na en verbeter het. Let daarbij op het volgende:
 - Kloppen de zinnen
 - Denk aan hoofdletters en punten.
 - Heb je de woorden goed geschreven?
 - Verbeter ze anders.
 - Is het duidelijk wat je vertelt?
 - Heb je genoeg woorden gebruikt die het spannend maken?
- Vul in of je wel of niet tevreden bent en leg uit waarom.

6 Hoe loopt jouw verhaal af?

- Bedenk een ander einde.
- Schrijf het nieuwe einde op.

Meerdere antwoorden mogelijk

LEERWERKSCHRIFT blz. 36 – 37 – 38. Gebruik het antwoordboek voor de antwoorden.

Hoofdstuk 9

Les 9

Schrijven

Ik oefen het schrijven van een verhaal.

Dit is de **titel**. Hier staat waar het verhaal over gaat.

Dit is het **begin** van het verhaal. Hier staat over wie het gaat en waar hij of zij is.

Dit is het **midden**. Hier staat wat er verder gebeurt.

Dit is het **eind** van het verhaal. Er staat hoe het afloopt: goed of slecht.

1 De titel van het verhaal is Tanja en Devi in het pretpark.

Schrijf deze titel op de goede plek in het verhaal.

2 Maak het begin van het verhaal.

- Bedenk waar Tanja en Devi zijn.
- Welke woorden ga je gebruiken om het begin spannend te maken?

Voorbeeld: angstig | vol spanning | doodsbang | schrikken | eng

3 Schrijf drie zinnen bij de oranje streep.

3 Maak het midden van het verhaal.

- Bedenk wat Tanja en Devi doen en wat voor avontuur ze beleven.
- Welke woorden ga je gebruiken om het midden spannend te maken?

3 Schrijf vier zinnen bij de rode streep.

4 Maak het einde van het verhaal.

Gelukkig loopt het goed af.

- Verzin waarom het goed afloopt.
- Welke woorden ga je gebruiken om het eind spannend te maken?

3 Schrijf drie zinnen bij de blauwe streep.

5 Ben je tevreden met je verhaal? Waarom wel of niet?

- Lees je verhaal na. En let daarbij op het volgende:
 - Kloppen de zinnen?
 - Denk aan hoofdletters en punten.
 - Heb je de woorden goed geschreven?
 - Verbeter ze anders.
 - Is het duidelijk wat je vertelt?
 - Heb je genoeg woorden gebruikt die het spannend maken?
- Vul in of je wel of niet tevreden bent en leg uit waarom.

Meerdere antwoorden mogelijk

6 Wat zeggen de vaders als Tanja en Devi terug zijn uit België?

- Denk aan hoofdletters en punten.
- Vul ten minste drie zinnen in.

Meerdere antwoorden mogelijk

LEERWERKSCHRIFT MAAT blz. 36 – 37 – 38. Gebruik het antwoordboek voor de antwoorden.

Lesinhoud

5

Introductie

Je kunt bij deze les een instructiefilmpje inzetten.

- Ga naar het digibord en vraag welke woorden je kunt gebruiken om een verhaal spannend te maken. Herinner de leerlingen aan de vorige les met daarin het spannende verhaal *Ontvoerd!*. Vertel de leerlingen dat ze in deze les zelf een spannend verhaal gaan schrijven.
- Bespreek het leerdoel van deze les.

Instructie

- Bespreek nogmaals de toelichtingen: een verhaal bestaat uit een begin, een midden en een eind en heeft een titel. Doe de oefening(en) op het digibord.
- Bespreek de opdrachten met de leerlingen.

35

Verwerking

De leerlingen komen stapsgewijs tot het schrijven van een verhaal. Door woorden die spanning oproepen te gebruiken, maken ze hun verhaal spannend.

Opdracht 1 De leerlingen kiezen een titel voor hun verhaal en schrijven deze op de goede plaats.

Maat De leerlingen schrijven de gegeven titel op de goede plaats.

Opdracht 2 De leerlingen schrijven stapsgewijs het begin van het verhaal. Ze bedenken hoe ze dat spannend kunnen maken.

Opdracht 3 Om een spannend midden te bedenken maken de leerlingen een woordspin en bedenken ze spannende woorden. Daarna schrijven ze het middenstuk van hun verhaal.

Maat De leerlingen bedenken wat er in het midden van het verhaal gebeurt en schrijven daarna de zinnen op de goede plek.

Opdracht 4 De leerlingen schrijven het eind van hun verhaal.

Opdracht 5 De leerlingen controleren het door hen geschreven verhaal. Ze letten op hoofdletters en punten, op woordkeuze en of het verhaal duidelijk is.

Opdracht 6 De leerlingen bedenken een ander eind voor hun verhaal.

Maat De leerlingen bedenken wat de reactie van de vaders kan zijn op het avontuur in het pretpark.

5

Reflectie

- Bespreek hoe het schrijven van het verhaal ging. Vraag of de leerlingen bij opdracht 5 veel moesten verbeteren. Wat dan?
- Besteed aandacht aan de spellingscategorieën van dit blok. Ga na of de leerlingen in hun verhaal hier woorden uit gebruikt hebben en of ze die woorden goed geschreven hebben.
- Kijk voor de antwoorden op het digibord.

Extra instructie / differentiatie

Opdracht 2 tot en met 4

Taalsterk

Stel hogere eisen aan taalsterke leerlingen. Het verhaal kan worden uitgebreid op een apart blad.

Leerwerkschrift Maat

Moedig Maat-leerlingen aan om hun verhaal te verbeteren. Laat taalsterke leerlingen eventueel daarbij helpen.

Compactroute

Opdracht 1 tot en met 3.

Leerdoelen

Dit kan ik nog

- De leerling herhaalt lidwoorden, zelfstandige naamwoorden (enkelvoud en meervoud) en verkleinwoorden uit blok 3.

Dit kan ik nu

- De leerling herhaalt wat een zin is en wanneer hij een hoofdletter en punt moet gebruiken.

Lesvoorbereiding

- Print voor iedere leerling het scoreblad
Taal verkennen of gebruik het groeischrift.

Materiaal

- digibord
- leerwerkschrift
- leerwerkschrift Maat
- groeischrift of scoreblad Taal verkennen

Ontwerpend en onderzoekend leren

Werk je met de projectmap, dan kun je deze les vervangen door stap 2 van project 5.

Hoofdstuk 9

Les 10

Taal verkennen

pit stop

Dit kan ik nog

1 Welk woord is een verkleinwoord?
Zet ook het lidwoord erbij.

1 Het vogeltje beweegt niet. het vogeltje

2 Ik drukte per ongeluk op het knopje. het knopje

3 Zij luisteren heel goed naar de liedjes. de liedjes

4 Wil jij het penseeltje even schoonmaken? het penseeltje

5 De meisjes spelen op het schoolplein. de meisjes

Dit kan ik nu

• Ik herhaal lidwoorden, zelfstandige naamwoorden (enkelvoud en meervoud) en verkleinwoorden uit blok 3.

• Ik herhaal wat een zin is en wanneer ik een hoofdletter en punt moet gebruiken.

2 Vul de rijtjes in.
Zoek de woorden in de slang.
Zet de woorden in het goede rijtje.

enkelvoud	meervoud
<u>hock</u>	<u>menssen</u>
<u>paal</u>	<u>meulen</u>
<u>tuurman</u>	<u>planten</u>
<u>bloem</u>	<u>bokern</u>
	<u>ringen</u>

3 Maak de vragen.

Kies uit: de | papier | poes | deuren | koffer | prinses | het | opdrachten

1 Welk woord voor mens lees je? prinses

2 Welke woorden zijn lidwoorden? de | het

3 Welke woorden zijn meervoud? deuren | opdrachten

Dit kan ik nu

1 Wat doen de poezen?

1 Kijk naar het plaatje en maak vier zinnen.

2 Gebruik de naam van de vier poezen in de zinnen.

3 Denk aan hoofdletters en punten.

1 _____

2 _____

3 _____

4 _____

2 Schrijf de zinnen goed na. Denk aan hoofdletters en punten.

1 mijn moeder is weg
Mijn moeder is weg.

2 agents vonden haar in een schuurtje
Agents vonden haar in een schuurtje.

3 ze had geen mobieltje
Ze had geen mobieltje.

4 een man nam haar mee
Een man nam haar mee.

5 mijn moeder is weer vrij
Mijn moeder is weer vrij.

3 Welke woorden horen bij elkaar?
Kies uit elk rijtje een stukje. Vul de hele zinnen in.
Denk aan hoofdletters en punten. Je houdt twee antwoorden over.

een wesp	knipt mijn haar
de juf	eet honing
de kapper	snoeit de heg
de tuinman	kijkt mijn werk na
de beer	zoemt om mijn hoofd
	dobberen in de zee
	rijden naar het strand

Een wesp zoemt om mijn hoofd.

De juf kijkt mijn werk na.

De kapper knipt mijn haar.

De tuinman snoeit de heg.

De beer eet honing.

LEERWERKSCHRIFT EN LEERWERKSCHRIFT MAAT blz. 39 – 40 – 41. Gebruik het antwoordboek voor de antwoorden.

Lesinhoud

5

Introductie

- Ga naar het digibord en vertel de leerlingen dat ze in deze les de leerstof van twee blokken terug en de leerstof van deze week gaan herhalen.
- Doe de oefening(en) op het digibord. Herhaal aan de hand van de zin kort wat de leerlingen geleerd hebben over woordsoorten en zinnen.

Instructie

- De leerlingen maken zelfstandig de zelftest Taal verkennen.
- Bespreek de opdrachten met de leerlingen. Ga niet in op de inhoud.

35

Verwerking

Dit kan ik nog

Opdrachten zijn gelijk voor het leerwerkschrift en het leerwerkschrift Maat.

Opdracht 1 De leerlingen schrijven het verkleinwoord in de zin inclusief het lidwoord op.

Opdracht 2 De leerlingen zoeken de woorden in de woordslang en geven aan of het enkelvoud of meervoud is.

Opdracht 3 De leerlingen geven aan wat een woord is voor mensen, wat de lidwoorden zijn en welke woorden in meervoud staan.

Dit kan ik nu

Opdrachten zijn gelijk voor het leerwerkschrift en het leerwerkschrift Maat.

Opdracht 1 De leerlingen maken vier volledige zinnen bij de afbeelding.

Opdracht 2 De leerlingen schrijven de zinnen na met hoofdletters en punten.

Opdracht 3 De leerlingen maken goede zinnen van de gegeven woorden en zinsdelen. Er blijven in de tweede kolom twee woorden over die niet gecombineerd kunnen worden met een woord/zinsdeel uit de eerste kolom omdat het werkwoord meervoud aangeeft.

5

Reflectie

- Kijk samen met de leerlingen de opdrachten na. Laat de leerlingen de resultaten invullen in het groeischrift of op het scoreblad Taal verkennen. Laat ze de grafiek bijwerken, zodat ze inzicht krijgen in hun vorderingen.

Extra instructie / differentiatie

Taal verkennen Pitstop

Dyslexie

Geef de dyslectische leerlingen meer tijd. Eventueel kunnen ze de test in een aparte ruimte maken.

Compactroute

Alle opdrachten.

H10 Les 1

Sprek en luisteren

Woordenschat

Leerdoelen

Sprek en luisteren

- De leerling leert aan welke regels hij zich houdt in een tweegesprek.
- De leerling leert zijn mening vertellen en uitleggen in een tweegesprek.

Woordenschat

- De leerling leert de betekenis van 20 nieuwe woorden.

Lesvoorbereiding

- Zet les 1 klaar op het digibord.
- Bereid het semantiseren van de doelwoorden voor.
- Combinatiegroep: print de start- en afsluitopdracht bij deze les.
- Preteaching: zie de aanwijzingen bij Extra instructie.

Materiaal

- digibord
- leerwerkschrift
- leerwerkschrift Maat
- combinatiegroep: printblad Start- en afsluitopdracht

Kijkwoorden

- de achtbaan
- het attractiepark
- het dranghek
- de poster
- het reuzenrad

Leeswoorden

- het abonnement
- de gebarentaal
- zich ergens tussendoor wringen
- tranen (werkwoord)
- verdwalen

Weetwoorden

- aan de hand zijn
- de ijscokar
- het informatiebord
- langskomen
- met z'n allen

- ondersteboven
- de patatkraam
- de plattegrond
- het toilet
- het uitzicht

Hoofdstuk 10 Les 1

Sprek en luisteren

- In leer aan welke regels hij zich houdt in een tweegesprek.
- In leer de betekenis van 20 nieuwe woorden.

Woordenschat

Kijkwoorden

- de achtbaan
- het attractiepark
- het dranghek
- de poster
- het reuzenrad

Leeswoorden

- het abonnement: (vaak een kaart) waarvoor je in één keer betaalt om er meerdere keren naar toe te kunnen (pretpark) of het te krijgen (brand). Heeft u een kaartje voor alleen verbruik of een abonnement?
- zich ergens tussendoor wringen: met moeite tussen twee dingen door gaan. Tarja moet zich tussen de mensen door wringen.
- de gebarentaal: met je handen woorden maken. Tarja gebruikt gebarentaal; ze maakt met haar vinger een rondje.
- tranen (werkwoord): tranen krijgen, hullen. Tarja ogen bevoenen te tranen.
- verdwalen: de weg kwijt zijn; niet meer weten welke kant je op moet. Tarja is verdwaald in het pretpark.

Weetwoorden

- aan de hand zijn
- de ijscokar
- het informatiebord
- langskomen
- met z'n allen
- ondersteboven
- de patatkraam
- de plattegrond
- het toilet
- het uitzicht

Verdwaald

1. Bekijk de tekening.

2. Maak de vragen.

- Waar zijn de kinderen en hun moeder?
het attractiepark
- Waar zie je dat aan?
de achtbaan, een reuzenrad, een patatkraam, een ijscokar, toelichting
- Wat zou er met Tarja aan de hand zijn?
Verdwalen en verdwalen mogelijk

3. Luister en kijk naar het verhaal.
Maak de zinnen af.

- Met z'n allen gaan ze eerst naar het toilet.
- De volgende dag gaan ze naar het attractiepark.
- Paul, Emre en Devi willen in de patatkraam.
- Tarja moet naar het toilet.

4. Waar slaapt hij het liefst?
In een hotel, in een tent, in je eigen bed of ergens anders?
Let op: beeling 2 vertelt dit aan het eind van de les aan de klas.

Prakt of samen over:

- Maak je keuze.
- Beidek waarom jij daar het liefste slaapt.
- Leerling 1 vertelt en begint met de zin: In slaap het liefst ... omdat ...
- Leerling 2 luistert en zegt tot slot: Ous jij slaapt het liefst ... omdat ...
- Wissel van rol.

Gesprekstip

Luister goed naar elkaar. Denk goed na hoe een taal je wilt geven vertellen. Wees niet te jaloers dat weesgen. Begin dan pas met praten.

5. Hoe ziet jouw droomhotel eruit?
Bedenk hoe het hotel eruitziet en wat je er kunt doen. Schrijf erover.

Mijn droomhotel eruitziet

LEERWERKSCHRIFT EN LEERWERKSCHRIFT MAAT blz. 44 – 45 – 46 – 47. Gebruik het antwoordboek voor de antwoorden.

Lesinhoud

15 Introductie

- Vertel de leerlingen dat in België Vlaams gesproken wordt (dat lijkt op Nederlands) en Frans (en Duits, maar dat is in een heel klein gebied). In het verhaal komt een aantal Vlaamse woorden voor, maar wie kent er een Frans woord? Schrijf de genoemde woorden met de betekenis op het bord.
- Ga naar het digibord en bespreek de leerdoelen met de leerlingen.
- Bekijk samen met de leerlingen de Gesprekstip.

Instructie

- Bespreek de doelwoorden.
- Semantiseer *aan de hand zijn*. Maak duidelijk dat Tanja niet letterlijk iets aan haar hand mankeert, maar dat er wel iets met haar is.
- Demonstreer wat *je ergens tussendoor wringen* is en ook *langskomen*. Laat de leerlingen dat zelf met z'n allen ook nadoen.
- Maak een woordspin met het woord *het abonnement*.
- Vertel de leerlingen dat ze een gesprek in tweetallen gaan voeren: een tweegesprek. Voor zo'n gesprek zijn regels van belang. Wie weet een regel? (bijvoorbeeld: luisteren naar elkaar, elkaar laten uitpraten, vragen stellen als je iets niet begrijpt) In het tweegesprek gaan de leerlingen hun mening vertellen. Het is belangrijk om je mening goed uit te leggen met argumenten.

Opdracht 1 De leerlingen bekijken de afbeelding. Laat de leerlingen voorspellen wat in het verhaal gebeurt.

Opdracht 2 De leerlingen beantwoorden de vragen voorafgaand aan het luisteren van het verhaal.

Opdracht 3 Start op het digibord de verhaalanimate *Verdwaald*. Bespreek een aantal Vlaamse woorden. Zijn ze goed te begrijpen ook al zijn ze anders dan het Nederlands? Laat na afloop de controlevragen maken. Hebben ze goed geluisterd?

25 Verwerking

Opdrachten zijn gelijk voor het leerwerkschrift en het leerwerkschrift Maat.

Opdracht 4 Bespreek nogmaals de samenwerkingstrategie onder Gesprekstip. Benadruk dat de leerlingen vooraf bedenken wat ze willen gaan zeggen en waarom. Hierdoor wordt het spreken en luisteren meer gestructureerd.

Opdracht 5 De leerlingen beschrijven hoe hun droomhotel eruitziet.

5 Reflectie

- Laat enkele tweetallen vertellen over opdracht 4. Wijs ze erop dat zij een samenvatting moeten geven van wat de ander verteld heeft. Vraag die ander of de samenvatting ook klopt.
- Was het lastig om te onthouden wat de ander had verteld?
- Vraag wat moeilijker was: het wat bedenken of het waarom bij het vertellen. Waarom?

Extra instructie / differentiatie

Preteaching

Laat de leerlingen alvast de doelwoorden van deze les bekijken en eventueel opschrijven bij Mijn pittige woorden achter in het leerwerkschrift. Kunnen de leerlingen in gebarentaal duidelijk maken dat ze verdwaald zijn, hun ogen gaan tranen en ze bijna moeten huilen?

Opdracht 3

Taalsterk

Stel hogere eisen aan de antwoorden van taalsterke leerlingen. Vraag door.

Leerwerkschrift Maat

Besteed aandacht aan de woorden *met z'n allen*. Herinner de leerlingen aan wat tijdens de instructie is besproken.

Opdracht 4

Taalsterk

Laat de taalsterke leerlingen hun argumenten uitbreiden en nuanceren.

Compactroute

Woorden en definities lezen, opdracht 2.

Combinatiegroep

Startopdracht combinatiegroep

De leerlingen geven in hun verhaal antwoord op vragen over *wakker liggen*.

Afsluitopdracht combinatiegroep

Door het bedenken van gebaren merken de leerlingen dat het lastig kan zijn om, zonder woorden erbij, iets aan iemand duidelijk te maken.

H10 Les 2

Spoken en luisteren

Woordenschat

Leerdoelen

Spoken en luisteren

- De leerling leert gericht luisteren naar een informatieve tekst.
- De leerling leert een informatieve tekst samenvatten.

Woordenschat

- De leerling oefent de betekenis van de 20 woorden uit les 1.

Lesvoorbereiding

- Zet les 2 klaar op het digibord.
- Preteaching:** zie de aanwijzingen bij Extra instructie.

Materiaal

- digibord
- leerwerkschrift
- leerwerkschrift Maat

Hoofdstuk 10 Les 2

Spoken en luisteren

- Ik leer gericht luisteren naar een informatieve tekst.
- Ik leer een informatieve tekst samenvatten.

Woordenschat

- Ik oefen de betekenis van de 20 woorden uit les 1.

1 Luister naar het verhaal.

2 Wat voor tekst is dit?

- Kies het goede antwoord.
- ☐ een verhaal
 - ☐ een telefoongesprek
 - ☐ een informatieve tekst
 - ☐ een gedicht
 - ☐ een verslag
 - ☐ een recept

3 Heb je goed geluisterd?

Kies de goede antwoorden.

Anaconda De Boekanier Spookgrot Eifenvlucht Barracuda

1 Deze attracties zijn aanwezig in het park.	☒	☒	☒	☒	☒
2 Deze attracties zijn voor echte durfals.	☒	☒	☒	☐	☐
3 Deze attracties zijn overdekt: ze zijn binnen.	☐	☐	☐	☒	☐
4 Voor deze attracties moet je minstens 120 m zijn.	☒	☐	☐	☐	☐
5 Deze attracties zijn in het water.	☐	☐	☐	☐	☒

48

4 Maak een samenvatting van de luistertekst.

1 Voor welke mensen vind je attracties in het attractiepark?

Er zijn attracties voor jong en oud, voor sprookjesliefhebbers en durfals.

2 Welke soorten attracties werden genoemd?

Schipschommel, spookgrot, wildwaterbaan, toren, sprookjeswiel, de eifeltoren.

5 Wat is het tegengestelde?

Kies uit: tranen | met z'n allen | verdwalen | ondersteboven | aan de hand

alleen – met z'n allen

de juiste weg kiezen – verdwalen

droge ogen houden – tranen

ik zit rechtop in de achtbaan – ik hang ondersteboven

alles is goed – er is iets aan de hand

6 Welk woord past bij de zin?

Teken een lijn.

Ik kan er allerlei informatie op lezen.

de plattegrond

Ik kan er naar de wc gaan.

de patatkraam

Ik kan er straatnamen en wegen op lezen.

de poster

Ik kan er foto's, tekeningen en ook tekst op vinden.

het informatiebord

Ik kan er een ijsje gaan kopen.

de ijscofkar

Ik kan er friet gaan eten.

het toilet

48

49

7 Lees de zinnen.

Onderstreep het goede antwoord.

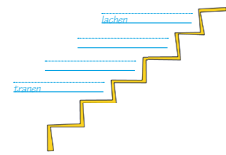
1 De kinderen wachten achter het dranghek | het reuzenrad.

2 Tanja tekent met haar vinger in de lucht. Ze gebruikt de plattegrond | gebarentaal om uit te leggen waar ze naartoe moet.

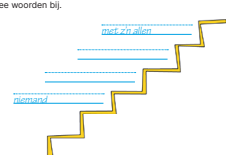
3 Als ik jarig ben, willen opa en oma ergens tussendoor wringen | langskomen.

8 Maak de woordtrap af.

Het eerste woord is tranen, het laatste woord is lachen.
Bedenk er twee woorden bij.

Het eerste woord is niet, het laatste woord is met z'n allen.
Bedenk er twee woorden bij.

50

LEERWERKSCHRIFT blz. 48 – 49 – 50. Gebruik het antwoordboek voor de antwoorden.

Hoofdstuk 10 Les 2

Luisteren

- Ik leer gericht luisteren naar een informatieve tekst.
- Ik leer een informatieve tekst samenvatten.

Woordenschat

- Ik oefen de betekenis van de 20 woorden uit les 1.

1 Luister naar het verhaal.

2 Wat voor tekst is dit?

- Kies het goede antwoord.
- ☐ een telefoongesprek
 - ☒ een informatieve tekst
 - ☐ een gedicht
 - ☐ een recept

3 Heb je goed geluisterd?

Kies de goede antwoorden.

Anaconda De Boekanier Spookgrot Eifenvlucht Barracuda

1 Deze attracties zijn aanwezig in het park.	☒	☒	☒	☒	☒
2 Deze attracties zijn voor echte durfals.	☒	☒	☒	☐	☐
3 Deze attracties zijn in het water.	☐	☐	☐	☐	☒

48

4 Maak een samenvatting van de luistertekst.

Kies de goede antwoorden.

1 Voor welke mensen vind je attracties in het attractiepark?

☐ sprookjesliefhebbers

☐ filmfiethebbers

☒ durfals

☐ fietsers

2 Welke soorten attracties werden genoemd?

☒ achtbaan

☒ spookgrot

☒ schipschommel

☐ zwembad

☐ wildwaterbaan

5 Welk woord past in de zin?

Let op: je houdt één antwoord over.

Kies uit: tranen | verdwalen | aan de hand | wringt | langskomen | uitzicht

1 Is het goed als we morgen bij je langskomen?

2 In het donker kun je echt in dit bos verdwalen.

3 Tanja wringt zich tussen de mensen door.

4 Er staat zo veel wind, dat mijn ogen ervan gaan tranen.

5 Onze kamer heeft uitzicht op de bergen.

6 Welk woord past bij de zin?

Teken een lijn.

Ik kan er naar de wc gaan.

de ijscofkar

Ik kan vaker naar het zwembad met dit kaartje.

de poster

Ik kan er een ijsje gaan kopen.

het toilet

Ik kan er friet gaan eten.

de patatkraam

Ik hang deze grote foto of tekening op.

het abonnement

7 Welk lang woord hoort erbij?

Teken een lijn.

dringen en hek

ondersteboven

onder en boven

de plattegrond

reus en rad

het dranghek

acht en baan

de achtbaan

gebaren en taal

het reuzenrad

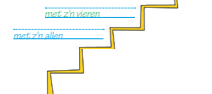
plat en grond

de gebarentaal

8 Maak een woordtrap met het woord 'met z'n allen'.

Zet de woorden op de goede plek.

Kies uit: niet | met z'n vieren | in je eentje | met z'n allen

50

LEERWERKSCHRIFT MAAT blz. 48 – 49 – 50. Gebruik het antwoordboek voor de antwoorden.

Lesinhoud

5 Introductie

Je kunt bij deze les een instructiefilmpje inzetten.

- Wat weten de leerlingen nog over het verhaal uit les 1? Welke woorden kennen ze nog? Kondig aan dat de leerlingen vandaag naar een andere tekst gaan luisteren over een attractiepark.
- Ga naar het digibord en bespreek de leerdoelen met de leerlingen.

Instructie

- De leerlingen luisteren gericht naar een tekst met als voornaamste doel de hoofdzaken (activiteiten in het pretpark) eruit te halen en samen te vatten.
- Herhaal nog eens een aantal van de luisterstrategieën die de leerlingen voor, tijdens en na het luisteren naar een tekst toe kunnen passen: luisterdoel bepalen, voorkennis activeren, de hoofdgedachte vinden en samenvatten.
- Bekijk samen de opdrachten in de leerwerkschriften. Lees de opdrachten voor en licht ze zo nodig toe.
- Start de informatieve tekst op het digibord.

35 Verwerking

Opdracht 1 De leerlingen luisteren naar een informatieve tekst.

Opdracht 2 De leerlingen geven aan wat voor soort tekst ze gehoord hebben.

Opdracht 3 De leerlingen zetten kruisjes in het goede rijtje. Hiermee laten ze zien of ze goed naar de tekst hebben geluisterd.

Opdracht 4 Door de vragen te beantwoorden vatten de leerlingen de tekst samen.

Maat De leerlingen maken een samenvatting door de juiste antwoorden aan te kruisen.

In de volgende opdrachten wordt de betekenis van de doelwoorden verder uitgebreid.

Opdracht 5 De leerlingen consolideren doelwoorden door tegenstellingen in te vullen.

Maat De leerlingen schrijven het goede doelwoord in de zin. Ze houden één doelwoord over.

Opdracht 6 De leerlingen verbinden de omschrijving met het goede doelwoord.

Opdracht 7 De leerlingen onderstrepen het woord dat het best in de zin past.

Maat De leerlingen verbinden twee losse woorden met het daaruit samengestelde doelwoord.

Opdracht 8 De leerlingen oefenen doelwoorden door nog twee woorden te bedenken die in de woordtrappen erbij horen.

Maat De leerlingen maken een woordtrap met het woord *met z'n allen*.

5 Reflectie

- Kijk met de leerlingen terug op de luistertekst. Konden ze de tekst goed onthouden en samenvatten? Weten ze nu ook nog waar de tekst over ging?
- Doe de oefening(en) op het digibord met de doelwoorden.
- Kijk voor de antwoorden op het digibord.

Extra instructie / differentiatie

Preteaching

Bespreek met de leerlingen alvast opdracht 3. Daarmee worden ze voorbereid op het gericht luisteren naar de nieuwe informatieve tekst. Bepaal zelf of je de tekst al een keer laat horen.

Opdracht 5

Leerwerkschrift Maat

Vraag de leerlingen om hardop te redeneren waarom ze dat doelwoord kiezen om in te vullen. Geef feedback op de manier van redeneren.

NT2

Geef eerst nog extra instructie over de woordbetekenis van de te kiezen doelwoorden.

Dyslexie

Controleer of het duidelijk is wat er met tegengestelde wordt bedoeld.

Coöperatieve werkvorm

Opdracht 6

De leerlingen kunnen opdracht 6 in tweetallen maken. Leerling 1 leest de zin. Leerling 2 geeft het antwoord. Pas als ze het eens zijn, schrijven ze ieder het woord op. Dan wisselen ze van rol. Eventueel kunnen ze het zichzelf iets moeilijker maken, door de te kiezen woorden af te dekken met een blaadje.

Compactroute

Opdracht 1, 2, 3 en 7.

Leerdoelen

Woordenschat

- De leerling leert de betekenis van 15 nieuwe woorden.

Lezen

- De leerling leert een verslag herkennen.
- De leerling leert vertellen wat hij van een verslag vindt en waarom.

Lesvoorbereiding

- Zet les 3 klaar op het digibord.
- Bereid het semantiseren van de doelwoorden voor.
- Combinatiegroep: print de start- en afsluitopdracht bij deze les.
- Preteaching: zie de aanwijzingen bij Extra instructie.

Materiaal

- digibord
- leerwerkschrift
- leerwerkschrift Maat
- combinatiegroep: printblad Start- en afsluitopdracht

Kijkwoorden

- de balk
- de receptionist
- de villa
- de vleermuis
- de zolderkamer

Leeswoorden

- ergens terecht komen
- ontwaken
- het stikt er van de
- vastklampen
- de winterslaap

Weetwoorden

- dolgraag
- de klauw
- muisstil
- de ontbijtzaal
- rondvliegen

Hoofdstuk 10
Les 3

Woordenschat

- In leer de betekenis van 15 nieuwe woorden.
- In leer een verslag herkennen.
- In leer vertellen wat je van een verslag vindt en waarom.

Kijkwoorden

- de balk
- de receptionist
- de villa
- de vleermuis
- de zolderkamer

Leeswoorden

- ergens terecht komen: ergens per ongeluk komen.
- ontwaken: wakker worden.
- het stikt er van de: er zijn er heel veel van.
- Op zolder zijn veel spinnetjes en het stikt er van de spinnewebben.
- vastklampen: heel erg goed vasthouden.
- De vleermuis klampt zich met zijn poten vast aan de balk en laat niet los.
- de winterslaap: een slaap die dieren doen, die heel winter lang.
- Een vleermuis houdt een winterslaap; hij wordt in de lente pas weer wakker.

Weetwoorden

- dolgraag
- de klauw
- muisstil
- de ontbijtzaal
- rondvliegen

Een plezierig avontuurke

Deze zomer van het hotel.

Gisteren zijn we hier aangekomen. We moesten nog wennen aan de taal. Het was een heel groot hotel. Daar moesten we nog wat vinden. We zochten de ontbijtzaal. Maar we waren verward. Het is ook zo'n grote villa. Muisstil gingen we door de gangen. Zo kwamen we op zolder terecht. We gingen de zolderkamer binnen. Het stikt er van de spinnewebben. En wat is dat daar? Een vleermuis! Hij klampt zich vast met zijn klauwen aan de balk. Open je ogen! Het is een vleermuis! We schrokken ons een beetje. We vertelden het aan de receptionist. Hij zei: 'Mooi, in hij is op!' Om Pierre de huisdiermuis? Ontwaakt uit zijn winterslaap? Wat een plezierig avontuurke! (We waren niet wat dat betekent.) We kregen dolgraag terug. Vooral om Pierre weer op te zoeken!

Tanja en Devi

1. Lees het verslag en maak de vragen.

- Hoe kun je weten dat de receptionist een Belg is?
Van de receptionist was de taal een beetje anders. Hij gaf ons een kaartje met de naam van de ontbijtzaal.
- Wat betekent een plezierig avontuurke?
Een plezierig avontuurke is een leuke reis. Het is een reis die je veel plezier geeft.
- Hoe kun je zien dat dit een verslag is?
De tekst is geschreven in de eerste persoon. Het is een verslag van een reis.
- Hebben Tanja en Devi een goed verslag geschreven? Leg ook uit waarom.
Moeder antwoordde mogelijk.

2. Bekijk de tekst en de tekening.

- Heb jij wel eens ergens zo'n boek gezien? Waar?
- Wat schrijven de mensen in een gastenboek?

3. Welke zinnen betekenen ongeveer hetzelfde?

Taken een lijn.

De villa is groot. Er zijn er heel veel van.

Het stikt er van de spinnewebben. Hij wordt wakker.

De vleermuis klampt zich vast aan de balk. Het is een heel groot huis.

De vleermuis ontwaakt uit zijn winterslaap. Ze komen met veel plezier nog een keer terug.

Tanja en Devi kregen dolgraag terug. Hij laat niet los.

4. Vind je het hotel in België leuk?

Schrijf antwoord. Leg ook uit waarom.

Moeder antwoordde mogelijk.

Lesinhoud

15 Introductie

- Bespreek iets geestigs (iets leuks, iets grappigs) uit les 1.
- Ga naar het digibord en doe de oefening(en). Bespreek de woorden *receptionist*, *gast* en *gastenboek*: iedere gast mag erin schrijven.
- Bespreek kort de leerdoelen met de leerlingen.
- Vertel dat de tekst van vandaag het verslag is dat de kinderen in het gastenboek van hun hotel in België schrijven.

Instructie

- Bespreek de doelwoorden van deze les. Controleer ook of de leerlingen de betekenis van de weetwoorden kennen.
- Doe de oefening(en) op het digibord. Benadruk het figuurlijk taalgebruik in *het stikt ervan*, *dolgraag* en *muisstil*.
- Haal de voorkennis van de leerlingen op: welke soorten teksten kennen ze nog? Bespreek de kenmerken van een verslag. (Je geeft iets weer wat je echt meegemaakt hebt, altijd in een bepaalde volgorde, soms aangevuld met een mening.) Je kunt een verslag schrijven (de schoolkrant), maar ook vertellen (een reisverslag of een verslag van een wedstrijd op radio of tv). Het doel van een verslag is de ander (lezer, luisteraar, kijker) precies op de hoogte te brengen van wat er gebeurt of is gebeurd, en in welke volgorde. Vaak geef je ook aan wat je er zelf van vindt.

- Bekijk samen de opdrachten. Lees de opdrachten voor en licht ze zo nodig toe.

Opdracht 1 Bespreek de vragen van opdracht 1. Vraag wie er wel eens iets in een gastenboek heeft geschreven in een hotel, een restaurant, een museum of bij een tentoonstelling?

Opdracht 2 Lees samen met de leerlingen de tekst. Bespreek de vragen. Let op of de leerlingen bij het geven van hun mening over het verslag goede argumenten gebruiken. De leerlingen beantwoorden de vragen.

25 Verwerking

Opdrachten zijn gelijk voor het leerwerkschrift en het leerwerkschrift Maat.

Opdracht 3 De leerlingen lezen de tekst nog een keer. Ze verbinden een zin met een cijfer uit de tekst met een zin uit het rechter rijtje die ongeveer hetzelfde betekent.

Opdracht 4 De leerlingen leven zich in in wat de kinderen hebben meegemaakt in het hotel en geven hun mening.

5 Reflectie

- Bekijk samen met de leerlingen nog een keer het verslag in het gastenboek. Wat zouden ze zelf ook geschreven hebben? Wat zouden ze misschien weggelaten hebben? Wat zou je zelf nog meer hebben willen schrijven in jouw verslag?

Extra instructie / differentiatie

Preteaching

Laat het verslag alvast lezen en bespreek de doelwoorden. Oefen de uitspraak van het woord *receptionist* en bespreek wat voor werk hij in een hotel doet.

Opdracht 1

Dyslexie

Geef het printblad met de leestekst *Een plezierig avontuurke* in aangepast lettertype.

Opdracht 3

Dyslexie

Laat een taalsterke leerling een zin voorlezen. Laat de leerling dan de andere zin opzoeken en uitleggen waarom die zin hetzelfde betekent.

Coöperatieve werkvorm

Opdracht 2

In een groepje van vier werken de leerlingen eerst in tweetallen met elkaar samen. Laat eerst kiezen wie van de twee mag beginnen. Leerling 1 maakt de vraag en leerling 2 luistert en coacht. Dan wisselen ze van rol tot de vier vragen zijn gemaakt. Als het andere tweetal ook klaar is, controleren ze elkaars antwoorden. Ze coachen elkaar tot iedereen het eens is.

Compactroute

Woorden en definities lezen, opdracht 1.

Combinatiegroep

Startupopdracht combinatiegroep

De leerlingen ontdekken, door het maken van zinnen met Belgische woorden, dat het Vlaams anders is dan het Nederlands.

Afsluitopdracht combinatiegroep

De leerlingen maken een woordspin met het woord *de villa* en laten zo zien dat ze de betekenis van het woord kennen.

Leerdoelen

Woordenschat

- De leerling oefent de betekenis van 10 nieuwe woorden en van de woorden uit les 3.

Lezen

- De leerling leert de hoofdgedachte uit een informatieve tekst halen.
- De leerling leert een informatieve tekst samenvatten.

Lesvoorbereiding

- Zet les 4 klaar op het digibord.
- Preteaching*: zie de aanwijzingen bij Extra instructie.

Materiaal

- digibord
- leerwerkschrift
- leerwerkschrift Maat

Schooltaalwoorden

- het gedeelte
- meest(e)
- men
- minst(e)
- verdelen in

Weetwoorden

- het deel
- noemen (benoemen)
- omheen
- toch
- verstaan (begrijpen)

Hoofdstuk 10 Les 4

Woordenschat • Ik oefen de betekenis van 10 nieuwe woorden en van de woorden uit les 3.

Lezen • Ik leer de hoofdgedachte uit een informatieve tekst halen.
• Ik leer een informatieve tekst samenvatten.

Talen in België

Om België heen liggen vier landen. Nederland, Frankrijk, Duitsland en Luxemburg. In België spreken ze drie talen. Duitse wordt het minst gesproken. De meeste mensen spreken Nederlands. Dat is het Vlaamse gedeelte. Toch is Nederlands anders dan Vlaams. Er is ook een deel waar ze Frans spreken. We noemen dat Waals. België is dus verdeeld in twee delen. Een Vlaams en een Waals deel. Denk je dat de mensen elkaar kunnen verstaan? Men spreekt vaak twee talen!

1. Lees de tekst Talen in België.
Wat zijn de drie belangrijkste zinnen? Onderstreep deze zinnen.

2. Welk woord past in de zin?

Kies uit: meest | verdelen | toch | omheen | men | het deel

- Wat is dat deel een heerlijke taart!
- Mama gaat hem in tien stukken verdelen.
- Van die chocolaatjes houdt Paul het meest.
- Emre wil juist toch met veel slagroom.
- Men heeft allemaal zijn eigen smaak. Daar kun je niet omheen.

3. Welk woord past bij de zin?

Kies uit: bak | ontwaak | klauw | verstaan | muist | doorgang | noemen

- Dan doe je het heel zachtjes.
- Dan versta je hoe het heet.
- Dan begrijp je elkaar.
- Dan doe je het met veel plezier.
- Dan wordt je wakker.
- Daarmee klampt de vleermuis zich vast.
- Daarmee maak je het geluid sterker.

Welk woord lees je in de hokjes met een blauw nummer?

4. Wat past bij elkaar?

Taken een lijn.

verstaan	heel goed vasthouden
voortklimpen	de minste
het kleinste deel	begrijpen
het gedeelte	verdelen in

5. Welk woord hoort erbij?

Kies uit: de ontbijtzaal | ergens terechtkomen | de zolderkamer | rondleggen

- Deze kamer is helemaal boven in het huis. de zolderkamer
- De muggen blijven boven mijn bed zoemen. rondleggen
- Daar eten we 's morgens in het hotel. de ontbijtzaal
- Tanja komt per ongeluk in de keuken. ergens terechtkomen

6. Studeer vijf zinnen met het woord men.

1. Mensen eten vaak twee talen.

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

7. Ben jij al in beweging geweest?
Wat heb je geënfend?

LEERWERKSCHRIFT blz. 55 – 56 – 57. Gebruik het antwoordboek voor de antwoorden.

Hoofdstuk 10 Les 4

Woordenschat • Ik oefen de betekenis van 10 nieuwe woorden en van de woorden uit les 3.

Lezen • Ik leer de hoofdgedachte uit een informatieve tekst halen.
• Ik leer een informatieve tekst samenvatten.

Talen in België

Om België heen liggen vier landen. Nederland, Frankrijk, Duitsland en Luxemburg. In België spreken ze drie talen. Duitse wordt het minst gesproken. De meeste mensen spreken Nederlands. Dat is het Vlaamse gedeelte. Toch is Nederlands anders dan Vlaams. Er is ook een deel waar ze Frans spreken. We noemen dat Waals. België is dus verdeeld in twee delen. Een Vlaams en een Waals deel. Denk je dat de mensen elkaar kunnen verstaan? Men spreekt vaak twee talen!

1. Lees de tekst Talen in België.

2. Lees de tekst nog eens.
Zoek het antwoord op de vragen in de tekst.

- Hoeveel talen spreken ze in België?
- In hoeveel delen is België verdeeld?
- Waarom kunnen de mensen elkaar verstaan?

3. Welk woord past in de zin?

Kies uit: men | toch | omheen | gedeelte | noemen

- Wat is dat deel een heerlijke taart!
- Dat meest we nog eens buffert! zegt Devi.
- Emre kleet het gedeelte met veel slagroom.
- Men heeft allemaal zijn eigen smaak.
- Daar kun je niet omheen.

4. Welk woord past bij de zin?
Vol de woorden in de de goede plek in de puzzel.

Kies uit: ontwaak | verstaan | muist | doorgang

- Dan doe je het heel zachtjes.
- Dan begrijp je elkaar.
- Dan doe je het met veel plezier.
- Dan wordt je wakker.

Welk woord lees je in de hokjes met een blauw nummer?

5. Welke woorden passen bij elkaar?

Taken een lijn.

de zolderkamer	de dikke plank
de bak	ergens per ongeluk komen
de klauw	kamer helemaal boven in het huis
ergens terechtkomen	poet met grote nagels

6. Welk woord past in de zin?

Kies uit: rondleggen | het minst | de meeste

- Emre heeft de meeste kritiekers, veel meer dan Paul.
- De muggen blijven boven mijn bed rondleggen.
- Zuurkool vind ik niet lekker, maar ik houd het minst van spruitjes.

7. Verander de zin.

- Verander het woord men in een naam van een mens.
Verander de zin.
In het hotel kan men ook eten.
- Bij de villa plant men bomen.
Bij de villa plant _____ bomen.

8. Ben jij al in beweging geweest?
Wat heb je geënfend?

LEERWERKSCHRIFT MAAT blz. 55 – 56 – 57. Gebruik het antwoordboek voor de antwoorden.

Lesinhoud

5

Introductie

- Ga naar het digibord en laat de kaart van België zien. Bespreek de landen die om België heen liggen, de taalgebieden en de talen die daar gesproken worden. Kunnen leerlingen iets in een van deze talen zeggen?
- Herinner nog even aan de Vlaamse woorden in het verhaal van les 1 en 3.
- Bespreek kort de leerdoelen met de leerlingen.

Instructie

- Lees samen de tekst en de doelwoorden.
- Bespreek de hoofdgedachte van de informatieve tekst (het belangrijkste wat over het onderwerp van de tekst verteld wordt in één zin) en het samenvatten. Vraag de leerlingen wat het belangrijkste in de tekst is.
- Bekijk samen de opdrachten in de leerwerkschriften. Lees de opdrachten voor en licht ze zo nodig toe.

35

Verwerking

Opdracht 1 Door de belangrijkste zinnen te onderstrepen vatten de leerlingen de informatie samen.

Maat De leerlingen lezen de tekst *Talen in België*.

Opdracht 2 De leerlingen semantiseren door de juiste doelwoorden in de zinnen in te vullen.

Maat De leerlingen beantwoorden vragen over de tekst. De zinnen met de antwoorden vormen samen een goede samenvatting.

Opdracht 3 De leerlingen maken een puzzel met doelwoorden uit les 3 en 4.

Maat De leerlingen semantiseren doelwoorden uit les 4 door de juiste woorden in de zinnen in te vullen.

Opdracht 4 De leerlingen verbinden twee doelwoorden uit les 3 en 4 met elkaar.

Maat De leerlingen maken een puzzel met doelwoorden uit les 3 en 4.

Opdracht 5 De leerlingen consolideren de doelwoorden uit les 3 door de juiste woorden achter de omschrijving te schrijven.

Maat De leerlingen verbinden doelwoorden uit les 3 en 4 met hun betekenis.

Opdracht 6 De leerlingen schrijven zinnen met het doelwoord *men* (onbepaald voornaamwoord).

Maat De leerlingen semantiseren doelwoorden door ze in de zinnen in te vullen.

Maat opdracht 7 De leerlingen vervangen het woord *men* (onbepaald voornaamwoord) door een naam van een mens en schrijven een nieuwe zin.

5

Reflectie

- Bespreek opdracht 1 met behulp van het digibord. Hoe hebben de leerlingen gezocht naar de hoofdgedachte van de tekst? Was dat lastig en waarom wel of niet?
- Kijk voor de antwoorden op het digibord.

Extra instructie / differentiatie

Preteaching

Laat de tekst lezen en vraag naar de belangrijkste informatie die erin staat. Bespreek ook de doelwoorden.

Opdracht 1

Taalsterk

Laat de taalsterke leerlingen zelf een samenvatting van de tekst maken.

Opdracht 5

Leerwerkschrift Maat

Laat bij de eerste rij woorden de leerlingen eerst zelf allerlei associaties bedenken.

Coöperatieve werkvorm

Opdracht 3

Deze opdracht kan in tweetallen gemaakt worden. Leerling 1 leest de zin die bij de puzzel staat. Leerling 2 geeft het antwoord. Pas als ze het eens zijn, schrijven ze ieder het woord in hun puzzel. Dan wisselen ze van rol.

Compactroute

Opdracht 1 en 4.

Bewegend leren

Bied de leerlingen een bewegingsactiviteit aan. Deze activiteiten staan in de cockpit.

Leerdoelen

Dit kan ik nog

- De leerling herhaalt woorden uit blok 3.

Dit kan ik nu

- De leerling herhaalt woorden uit les 1, 3 en 4.

Lesvoorbereiding

- Print voor iedere leerling scoreblad Woordenschat of gebruik het groeischrift.

Materiaal

- digibord
- leerwerkschrift
- leerwerkschrift Maat
- groeischrift of scoreblad Woordenschat

Ontwerpend en onderzoekend leren

Werk je met de projectmap, dan kun je deze les vervangen door stap 3 van project 5.

Hoofdstuk 10 Les 5

Woordenschat

Dit kan ik nog
• Ik herhaal woorden uit blok 3.

Dit kan ik nu
• Ik herhaal woorden uit les 1, 3 en 4.

pit
stop

Dit kan ik nog

1 Wat zie je op het plaatje?

Let op: je houdt twee antwoorden over.

Kies uit: het flapoor | het orkest | de pupil | het skelet | het kunstwerk | de slagrand | de robot

- het kunstwerk
- het skelet
- de slagrand
- de pupil
- de robot

2 Wat staat er onder de vlek?

Let op: je houdt twee antwoorden over.

Kies uit: hoeveelheid | toegang | vervolg | een gat in de lucht | onderzoek | uitdagen | concert

- Het in het ziekenhuis duurt een uur. onderzoek
- Tijdens het is het muisstil in de zaal. concert
- Ik ben zo blij, ik spring . een gat in de lucht
- Ik heb maar een kleine suiker nodig. hoeveelheid
- Luister maar naar het van dit verhaal. vervolg

3 Wat hoort bij elkaar?

Let op: je houdt twee antwoorden over.

Kies uit: kennismaken met | uitvoeren | ieder | bijzonder | besturen | de techniek | ontelbaar

- ergens in rijden besturen
- niet te tellen ontelbaar
- voor de eerste keer leren kennen kennismaken met
- hoe het werkt de techniek
- iets maken uitvoeren

Dit kan ik nu

1 Welke zin hoort bij welk plaatje?

Vul de letter van het plaatje in.

Let op: je houdt twee plaatjes over.

- Oei, wat gaat dat hard! A
- Mensen, mensen, niet zo duwen! F
- Het lijkt wel een kasteel zeg! B
- Au, die heeft scherpe klauwen! C
- Hallo meneer, welkom in ons hotel! D

2 Wat staat er onder de vlek?

Let op: je houdt twee antwoorden over.

Kies uit: verdwalen | winterslaap | terecht ben gekomen | abonnement | vastklamp | stikt van | gebarentaal

- Ik heb geen idee waar ik nu weer . terecht ben gekomen
- Het de wormen in onze grond. stikt van
- In dat grote bos kun je makkelijk . verdwalen
- Met het kun je het hele jaar naar het zwembad. abonnement
- Hij is zo bang, dat hij zich aan mij . vastklampt

3 Welke woord past in de zin?

Let op: je houdt twee antwoorden over.

Kies uit: omheer | verstaan | noemen | toch | het minste | verdelen | het gedeelte

- Hij koos niet voor het meeste, maar juist voor het minste.
- Nina deed de saus er niet over, maar juist er omheen.
- Zullen we alle knikkers eerlijk verdelen?
- Wil jij je naam even noemen?
- Tim was ziek, maar hij is terech naar school gegaan.

Lesinhoud

5 Introductie

- Weten de leerlingen nog waarom de kinderen nu naar België zijn? (Ze hebben een knutselwedstrijd gewonnen.) Waar was de prijsuitreiking? Weet tante Jet ervan?
- Herinneren de leerlingen zich nog een aantal doelwoorden uit blok 3?
- Ga naar het digibord en vraag de leerlingen of de woorden uit het verhaal (les 1) komen, het verslag in het gastenboek (les 3) of de tekst met informatie (les 4).

Instructie

- De leerlingen maken zelfstandig de test Woordenschat over de woorden uit blok 3 en dit hoofdstuk.
- Bespreek de opdrachten met de leerlingen. Ga niet in op de inhoud. Benadruk dat de leerlingen bij de meeste opdrachten twee antwoorden overhouden.

35 Verwerking

Dit kan ik nog

Opdrachten zijn gelijk voor het leerwerkschrift en het leerwerkschrift Maat.

Opdracht 1 De leerlingen schrijven het goede woord op bij de letters in de afbeelding.

Opdracht 2 De leerlingen lezen eerst de zin. Vanuit de context kiezen ze het goede woord dat onder de vlek hoort.

Opdracht 3 De leerlingen schrijven de juiste woorden achter de gegeven omschrijvingen.

Dit kan ik nu

Opdrachten zijn gelijk voor het leerwerkschrift en het leerwerkschrift Maat.

Opdracht 1 De leerlingen kiezen het goede kijkwoord bij de zin.

Opdracht 2 De leerlingen lezen de zin en kiezen het leeswoord dat onder de vlek hoort.

Opdracht 3 De leerlingen schrijven het schooltaalwoord op dat het best in de zin past.

5 Reflectie

- Bespreek de opdrachten met behulp van het digibord. Laat de leerlingen de resultaten invullen in het groeischrift of op het scoreblad Woordenschat. Laat ze de grafiek bijwerken, zodat ze inzicht krijgen in hun vorderingen.

Extra instructie / differentiatie

Woordenschat Pitstop

Dyslexie

Geef de dyslectische leerlingen meer tijd. Eventueel kunnen ze de test in een aparte ruimte maken.

Compactroute

Alle opdrachten.

Leerdoelen

Taal verkennen

- De leerling leert wat een zinsdeel is.
- De leerling leert hoe hij met zinsdelen een zin maakt.

Lesvoorbereiding

- Zet les 6 klaar op het digibord.
- Zorg voor voldoende kaartjes in drie kleuren (coöperatief leren).
- Combinatiegroep: print de start- en afsluitopdracht bij deze les.
- Preteaching:* zie de aanwijzingen bij Extra instructie.

Materiaal

- digibord
- leerwerkschrift
- leerwerkschrift Maat
- kaartjes in drie kleuren (bij de coöperatieve werkvorm)
- combinatiegroep: printblad Start- en afsluitopdracht

Hoofdstuk 10
Les 6

Taal verkennen
• Ik leer wat een zinsdeel is.
• Ik leer hoe ik met zinsdelen een zin maak.

Zinsdelen
In een zin staat altijd een **werkwoord**.
Ik lees.
Juf eet.
De zijn korte zinnen.
Zinnen kun je uitbreiden.
Juf eet.
Juf eet een boterham.
Juf eet een boterham in de klas.
Juf eet een boterham in de klas tijdens de pauze.
Een zin bestaat uit stukjes. Die stukjes heten **zinsdelen**.
Juf | eet | een boterham | in de klas | tijdens de pauze.
Simon en Noor | lopen | met hun hondje | op het strand.

1 Bekijk het uitlegkaartje.

2 Maak korte zinnen.
Kies één woord uit het eerste rijtje en één woord uit de tweede rijtje.

1 De leeuwen	2 De honden	3 De poes	4 Vliegen	5 Slangen	6 Het schaap
blaat.	sluist.	sluist.	sluist.	sluist.	sluist.

3 Maak de zinnen langer.
Kijk naar het plaatje.
Lees daarna de zin en maak deze langer.

1	Devi drinkt	<u>op de bank</u>
2	Tanja koopt	<u>een boek</u>
3	Paul leest	<u>een boek</u>
4	Emre koopt	<u>een boek</u>

4 Maak de zinnen zo kort mogelijk.

- Tanja's moeder staat bij het dranghek.
Tanja moeder staat
- Paul zit in de achterbank.
Paul zit
- Devi schrijft in het gastenboek.
Devi schrijft
- De man kijkt naar Tanja.
De man kijkt
- Emre pakt zijn zwembroek.
Emre pakt
- Tanja gaat naar het toilet.
Tanja gaat

5 Verdoet de zin in zinsdelen.
Zet een schuine streep tussen de zinsdelen.
Voorbeeld: Tanja en Devi / schrijven / in het gastenboek.

- De vleermuis/ontwaakt/zijn winterslaap.
- Hij klampt zich vast/aan de balk.
- De vleermuis/steeg/af zolder.

6 Zet de zinsdelen in de goede volgorde.

- de helle dag / de baby / huilt
De baby huilt de hele dag.
- met de hond / de man / wandelt / in het park
De man wandelt met de hond in het park.
- moorgen / met de trein / wij / gaan / naar het pretpark
Wij gaan met de trein naar het pretpark.

7 Maak de zin langer.

- Buikert korte zinnen.
- Maak de zinnen daarna langer.
- Hoeveel zinsdelen heb je erbij bedacht?

Voorbeeld: antwoorden mogelijk

LEERWERKSCHRIFT EN LEERWERKSCHRIFT MAAT blz. 61 – 62 – 63 – 64. Gebruik het antwoordboek voor de antwoorden.

Lesinhoud

15

Introductie

Je kunt bij deze les een instructiefilmpje inzetten.

- Ga naar het digibord en bespreek de uitleg met de leerlingen. Noem de kenmerken van een zin. (Zinnen hebben een werkwoord, beginnen met een hoofdletter en eindigen met een punt.)
- Laat zien hoe een zin steeds verder uitgebreid kan worden. Vertel dat je zo steeds meer te weten komt over de persoon in de zin.
- Bespreek kort de leerdoelen met de leerlingen.

Instructie

- Bespreek het woord *zinsdeel* en de *uitleg*.
- Laat zien hoe de zin wordt verdeeld in zinsdelen en doe de oefening(en) op het digibord.
- Bekijk samen de opdrachten. Lees de opdrachten voor en licht ze zo nodig toe.

Opdracht 1 Bestudeer samen met de leerlingen het uitlegblok.

Opdracht 2 Bespreek de opdracht en oefen samen het maken van korte zinnen. De leerlingen verbinden een zelfstandig naamwoord met een werkwoord tot een korte zin.

25

Verwerking

Opdrachten zijn gelijk voor het leerwerkschrift en het leerwerkschrift Maat.

Opdracht 3 De leerlingen maken de zinnen langer. Komt iemand op het idee om een zin nog verder uit te breiden dan met het woord/zinsdeel dat door het plaatje wordt verbeeld? Bijvoorbeeld: *Devi | drinkt | appelsap | uit een glas | (met een rietje)*.

Opdracht 4 De leerlingen zoeken naar de kern van de lange zin en maken hier een zo kort mogelijke zin van. Ze leren dat in een korte zin altijd een werkwoord zit.

Opdracht 5 De leerlingen verdelen een zin in zinsdelen door schuine strepen te zetten.

Opdracht 6 De leerlingen zetten zinsdelen in de goede volgorde. Let op: vaak zijn er meer mogelijkheden voor een goede volgorde.

Opdracht 7 De leerlingen maken steeds langere zinnen door zinsdelen toe te voegen.

5

Reflectie

- Doe de oefening(en) op het digibord. Vraag de leerlingen om er een zinsdeel bij te bedenken. Schrijf dat erbij in een andere kleur. Daag de leerlingen uit om een zo lang mogelijke zin te maken, zonder dat het onzin wordt. Geef ieder nieuw zinsdeel een andere kleur. Tel tot slot samen het aantal zinsdelen dat verzonnen is.

Extra instructie / differentiatie

Preteaching

Geef extra instructie over wat een werkwoord is in een zin. Lees de uitleg samen en laat in de voorbeeldzinnen de zinsdelen in een ritme hardop lezen.

Opdracht 5

Taalsterk

Laat de leerlingen zelf nog twee zinnen erbij schrijven en die in zinsdelen verdelen.

Leerwerkschrift Maat

Laat de leerlingen de zinnen hardop voorlezen. Horen ze de verschillende zinsdelen?

NT2

Laat eerst de drie zinnen lezen en vraag om kort te vertellen waar het over gaat. Is de context duidelijk?

Coöperatieve werkvorm

Opdracht 6

Vorm groepjes van drie. Geef ieder groepje voldoende kaartjes in drie verschillende kleuren. Leerling 1 schrijft alle zinsdelen van zin 1 op bijvoorbeeld blauwe kaartjes. Leerling 2 doet dat voor zin 2 op bijvoorbeeld groene kaartjes en leerling 3 voor zin 3 op weer een andere kleur. Om de beurt leggen ze de kaartjes van een zin in de goede volgorde. Als ze het eens zijn, schrijven ze de zin in hun leerwerkschrift. Eventueel kunnen ze ook extra zinnen maken, door alle gekleurde kaartjes door elkaar te gebruiken en daar nieuwe zinnen mee te maken.

Compactroute

Lezen theorie, opdracht 3, 4 en 6.

Combinatiegroep

Startopdracht combinatiegroep

De leerlingen oefenen het herkennen van zinnen en verlengen de zin door er zinsdelen bij te bedenken.

Afsluitopdracht combinatiegroep

De leerlingen oefenen het herkennen van zinsdelen. Ze zetten de zinsdelen in de goede volgorde en maken zo één lange zin.

H10 Les 7

Taal verkennen

Leerdoelen

Taal verkennen

- De leerling oefent het herkennen van zinsdelen.
- De leerling oefent het maken van zinnen met zinsdelen.

Lesvoorbereiding

- Zet les 7 klaar op het digibord.

Materiaal

- digibord
- leerwerkschrift
- leerwerkschrift Maat

Hoofdstuk 10 Les 7

Taal verkennen

- Ik oefen het herkennen van zinsdelen.
- Ik oefen het maken van zinnen met zinsdelen.

1 Maak korte zinnen.

- 1 Vul een werkwoord dat erbij past in het tweede rijtje in.
 - 2 Vul dan een korte zin in het derde rijtje in.
- Denk aan hoofdletters en punten.

a de bijen		<i>Meerdere antwoorden mogelijk</i>
b de beer		
c het paard		
d de koelen		
e de muis		

2 Maak de zin zo kort mogelijk.

Welk zinsdeel kan weg?
Denk aan hoofdletters en punten.

1 De kinderen gaan in de achtbaan.	<i>De kinderen gaan</i>
2 Tanja moet naar het toilet.	<i>Tanja moet</i>
3 Tanja verdwaalt in het attractiepark.	<i>Tanja verdwaalt</i>
4 Ze gebruikt gebarentaal.	<i>Ze gebruikt</i>
5 Een mevrouw antwoordt in het Frans.	<i>Een mevrouw antwoordt</i>
6 Tanja spreekt geen Frans.	<i>Tanja spreekt</i>
7 Ze zoekt een informatiebord.	<i>Ze zoekt</i>

3 Maak de zinnen langer.

Bedenk er één zinsdeel bij.

Meerdere antwoorden mogelijk

- 1 De kapitein vaart _____
- 2 De juf schrijft _____
- 3 Het reuzenrad heeft _____
- 4 Merel klaagt _____
- 5 De receptionist vraagt _____

4 Lees het verhaalje.

Zet een schuine streep tussen de zinsdelen.

- 1 De wind blaast/tegen mijn wangen.
- 2 Ik krijg/zand/in mijn ogen.
- 3 Met een zakdoek/wrijf/ik/hard.
- 4 Mijn ogen/tranen/hu/heel erg.
- 5 Voortaan/loop/ik/met mijn duikbril

5 Verander de plaats van de zinsdelen.

Vul de nieuwe zin in.

Voorbeeld: Juf / eet / een boterham / in de klas / tijdens de pauze.
Tijdens de pauze eet juf in de klas een boterham.

- 1 De bus / stopt / om negen uur / bij het station.
Om negen uur stopt de bus bij het station.
- 2 De jongens / voetballen / morgen / tegen een sterke ploeg.
Morgen voetballen de jongens tegen een sterke ploeg.

6 Maak zo veel mogelijk lange zinnen.

Gebruik ten minste vier zinsdelen in elke zin.

Wie	Bedenk eerst een naam van een mens, dier of ding.
Wat	Bedenk dan wat hij/zij/het doet.
Waar	Bedenk dan waar het gebeurt.
Wanneer	Bedenk een tijd erbij.

Meerdere antwoorden mogelijk

Ben jij al in beweging geweest?
Wat heb je geoeft?

LEERWERKSCHRIFT blz. 65 – 66 – 67. Gebruik het antwoordboek voor de antwoorden.

Hoofdstuk 10 Les 7

Taal verkennen

- Ik oefen het herkennen van zinsdelen.
- Ik oefen het maken van zinnen met zinsdelen.

1 Maak korte zinnen.

Welk werkwoord uit het tweede rijtje past bij het woord uit het eerste rijtje?
Denk aan hoofdletters en punten.

a de bijen	piept	<i>De bijen zoemen</i>
b de beer	hinnikt	<i>De beer grint</i>
c het paard	grint	<i>Het paard hinnikt</i>
d de koelen	zoemen	<i>De koelen loeien</i>
e de muis	loeien	<i>De muis piept</i>

2 Maak de zin zo kort mogelijk.

Welk zinsdeel kan weg?
Vul de korte zin in.
Denk aan hoofdletters en punten.

1 De kinderen gaan in de achtbaan.	<i>De kinderen gaan</i>
2 Tanja moet naar het toilet.	<i>Tanja moet</i>
3 Tanja verdwaalt in het attractiepark.	<i>Tanja verdwaalt</i>
4 Ze gebruikt gebarentaal.	<i>Ze gebruikt</i>

3 Welk zinsdeel past erbij?

Teken een lijn.

De kapitein vaart	•	veel stoetjes.
De juf schrijft	•	naar mijn adres.
Het reuzenrad heeft	•	op de oceaan.
Merel klaagt	•	over kiespijn.
De receptionist vraagt	•	op het bord.

4 Versteek de zinnen in zinsdelen.

Lees het verhaalje.
Zet een schuine streep tussen de zinsdelen.

- 1 De wind blaast/tegen mijn wangen.
- 2 Ik krijg/zand/in mijn ogen.
- 3 Met een zakdoek/wrijf/ik/hard.
- 4 Mijn ogen/tranen/nu/heel erg.
- 5 Daardoor/spoelt/het zand/gelukkig/weg.
- 6 Voortaan/loop/ik/met mijn duikbril

5 Verander de plaats van de zinsdelen.

Vul de nieuwe zin in.

Voorbeeld: Juf / eet / een boterham / in de klas / tijdens de pauze.
Tijdens de pauze eet juf in de klas een boterham.

- Denk aan hoofdletters en punten.
- 1 De bus / stopt / om negen uur / bij het station.
Om negen uur stopt de bus bij het station.
 - 2 De jongens / voetballen / morgen / tegen een sterke ploeg.
Morgen voetballen de jongens tegen een sterke ploeg.

6 Maak van de korte zinnen een langere zin.

Kies uit:

- de boer melkt	- de visboer verkoopt
- de bakker bakt	- de dokter schrijft
- de kapper knipt	- de kinderen durven

Vul ten minste twee lange zinnen in.

Denk aan hoofdletters en punten.

Meerdere antwoorden mogelijk

Ben jij al in beweging geweest?
Wat heb je geoeft?

LEERWERKSCHRIFT MAAT blz. 65 – 66 – 67. Gebruik het antwoordboek voor de antwoorden.

Lesinhoud

5

Introductie

- Ga naar het digibord en doe de oefening(en). Maak de leerlingen attent op het verschil tussen zinsdelen en hele zinnen.
- Bespreek kort de leerdoelen met de leerlingen.

Instructie

- Bespreek de korte zinnen. Is het duidelijk dat de korte zinnen uit twee zinsdelen bestaan?
- Is het begrip *werkwoord* nog duidelijk?
- Doe de oefening(en) op het digibord. Benadruk nog een keer dat in een lange zin veel meer informatie staat. Laat de leerlingen de zinnen langer maken. Herinner aan de zin met *Juf eet.* of *Onze klas wint.*
- Bekijk samen de opdrachten in de leerwerkschriften. Lees de opdrachten voor en licht ze zo nodig toe.

35

Verwerking

Opdracht 1 De leerlingen schrijven een werkwoord bij het zelfstandig naamwoord. Daarna schrijven ze de hele zin op met hoofdletters en punten.

Maat De leerlingen schrijven het passende werkwoord bij het zelfstandig naamwoord. Daarna schrijven ze de hele zin op met hoofdletters en punten.

Opdracht 2 De leerlingen oefenen met het korter maken van de zin door te bepalen welk zinsdeel weg kan.

Opdracht 3 De leerlingen maken de zinnen langer door een zinsdeel toe te voegen.

Maat De leerlingen verbinden twee zinsdelen met elkaar.

Opdracht 4 De leerlingen onderscheiden zinsdelen in de zinnen van een verhaaltje en zetten er schuine strepen tussen.

Opdracht 5 De leerlingen zetten strepen tussen de zinsdelen. Door ze in een andere volgorde te plaatsen ontstaat een nieuwe zin. Wijs erop dat het ook vraagzinnen mogen worden. Dan is er wel een vraagteken nodig.

Opdracht 6 De leerlingen schrijven zelf lange zinnen met minstens vier zinsdelen.

Maat De leerlingen maken van de korte zin een langere zin door extra zinsdelen toe te voegen.

5

Reflectie

- Controleer samen met de leerlingen aan de hand van de zin of de leerdoelen nu behaald zijn. Vraag of ze nu weten wat een zin en een zinsdeel is.
- Kijk voor de antwoorden op het digibord.

Extra instructie / differentiatie

Opdracht 1

Taalsterk

Laat de leerlingen zo lang mogelijke zinnen maken.

Opdracht 5

Taalsterk

Laat de leerlingen alle mogelijke zinnen in hun taalschrift opschrijven.

Leerwerkschrift Maat

Laat de leerlingen de afzonderlijke zinsdelen op een blaadje schrijven en uitknippen. Laat ze vervolgens 'puzzelen' met de losse zinsdelen. Welke zinsdelen kunnen ze maken?

Compactroute

Opdracht 2, 4 en 6.

Bewegend leren

Bied de leerlingen een bewegingsactiviteit aan. Deze activiteiten staan in de cockpit.

Leerdoel

Schrijven

- De leerling leert hoe hij een bedankje schrijft.

Lesvoorbereiding

- Zet les 8 klaar op het digibord.
- Combinatiegroep: print de start- en afsluitopdracht bij deze les.

Materiaal

- digibord
- leerwerkschrift
- leerwerkschrift Maat
- combinatiegroep: printblad Start- en afsluitopdracht

Hoofdstuk 10 Les 8

Schrijven
Ik leer hoe ik een bedankje schrijf.

Het was super!

Boven aan een bedankje lees je wie je bedankt.

Hier lees je het begin van het bedankje.

In het midden lees je waarvoor ze allemaal willen bedanken.

Hier lees je het eind van het bedankje.

Onder aan een bedankje lees je wie het geschreven heeft.

Naast een bedankje zie je soms een tekening.

Aan de baas van het hotel.
We hebben twee nachten in uw hotel gelogd.
Reuze rukar ons zin gehad.

Het ontbijt was heerlijk.
Een lekker ontje en verse broodjes.
En wat een gezellige ontbijtzaal!
Ook prachtige kamers.
En het bed ...
Wat hebben we goed geslapen!
's Nachts is het muissetil in uw hotel.
Uw medewerkers zijn heel vriendelijk.
Hui Vlaams klinkt zo grappig.

Dank u wel voor alles.
We komen dolgraag terug.

De zes gasten uit Nederland.

1 Lees het bedankje.

2 Maak de vragen.

- Aan wie is het bedankje geschreven?
De baas van het hotel.
- Welke dingen in het hotel zijn goed?
Het ontbijt, de ontbijtzaal, de kamer, de muissetil, het bed, de stilte 's nachts, de medewerkers.

3 Waar kun je een bedankje in of op schrijven? Bedenk vier antwoorden.

- Voorbeeld: in het gastenboek
- Meerdere antwoorden mogelijk
- Voorbeeld:
- op een kaart, in een brief, op een website, in de krant

4 Voor welke andere mensen van het hotel kun je ook een bedankje schrijven? Schrijf ze op. Hoeveel kun je er bedenken?

- Meerdere antwoorden mogelijk

5 Maak de zin af.

- Lees het midden van het bedankje nog eens.
Er staan korte zinnen tussen.
- Waarom doet de schrijver dat? Maak de zin af.
- De schrijver maakt korte zinnen, omdat
- Meerdere antwoorden mogelijk
- Voorbeeld: Vaak is er niet veel ruimte om te schrijven

6 Maak de zinnen langer.

- Reuze naar ons zin gehad.
.....
- Ook prachtige kamers.
.....
- En het bed ...
Meerdere antwoorden mogelijk

7 Van wie is het bedankje?

- Onder het bedankje staat De zes gasten uit Nederland.
- Welke zes gasten zijn dat?
Paul, Tania, Emma, David, de moeder van Tania, de moeder van David
 - Waarom denk je dat ze het op deze manier opgeschreven hebben?
Meerdere antwoorden mogelijk
 - Wat zou jij onderaan het bedankje schrijven?
Meerdere antwoorden mogelijk

8 Waarvoor zou jij je vader of je moeder bedanken?

- Schrijf een bedankje aan je vader of je moeder.
- Bedenk waarvoor je ze allemaal bedankt.
Meerdere antwoorden mogelijk
- Maak een tekening bij het bedankje.
Ter bevestiging van de leerkracht.

Lesinhoud

15

Introductie

- Herinner de leerlingen aan de tekst die Tanja en Devi in het gastenboek van het hotel schreven. Vraag hoe je zo'n soort tekst noemt (een verslag). Wie kan nog vertellen wat erin stond?
- Vraag welke schrijfdelen een schrijver nog meer kan hebben (informerende, vermaken, iets verkopen, bedanken).
- Ga naar het digibord en doe de oefening(en).
- Bespreek kort het leerdoel met de leerlingen.

Instructie

- Vraag de leerlingen wat een bedankje is. Wie heeft ooit een geschreven bedankje gekregen? Waarvoor of waarom? Een bedankje kan ook geschreven worden op een kaartje na bijvoorbeeld een feest, een voorstelling of een fijn schooljaar.
- Waar moet je rekening mee houden als je een bedankje schrijft? Schrijf de antwoorden van de leerlingen op het digibord. Wat zet je wel in een bedankje en wat niet? Besteed aandacht aan doel, publiek en woordgebruik bij het bespreken van een bedankje.

Opdracht 1 Lees samen de tekst van opdracht 1.

Opdracht 2 Bespreek de vragen.

- Noemen de leerlingen alle aparte onderdelen (dus ook de ontbijtzaal, de meubels, het bed)? Het kan ook samenvattend (het ontbijt, de kamer, de stilte 's nachts, de medewerkers).
- Bespreek het vaak bondige taalgebruik van een bedankje: er is niet veel ruimte om in of op te schrijven (kaartje, afgekaderde ruimte in een receptieboek, gastenboek).
- Bekijk samen de rest van de opdrachten. Lees de opdrachten voor en licht ze zo nodig toe.

25

Verwerking

Opdrachten zijn gelijk voor het leerwerkschrift en het leerwerkschrift Maat.

Opdracht 3 De leerlingen bedenken waar een bedankje in of op geschreven kan worden.

Opdracht 4 De leerlingen schrijven op aan welke andere personen in het hotel ook een bedankje gericht had kunnen zijn.

Opdracht 5 De leerlingen beantwoorden de vragen en leren dat een bedankje meestal kort en bondig moet zijn, omdat er vaak niet veel ruimte is om te schrijven.

Opdracht 6 De leerlingen maken de onvolledige zinnen uit de tekst volledig.

Opdracht 7 De leerlingen beantwoorden vragen over de afzender van het bedankje.

Opdracht 8 De leerlingen schrijven een bedankje aan een van hun ouders en maken er een tekening bij.

5

Reflectie

- Lees nog een keer samen de toelichtingen bij het bedankje.
- Laat de leerlingen aan de hand van de voorbeeldzinnen verwoorden wat er in het begin van een bedankje staat, in het midden en aan het eind. Zet de zinnen in de goede volgorde. Vraag wat nog meer belangrijk is (een naam bovenaan en de eigen naam onderaan).

Extra instructie / differentiatie

Opdracht 4

Taalsterk

Laat de leerlingen niet alleen personen van het hotel bedenken waaraan je een bedankje kunt schrijven, maar ook opschrijven waarom juist die personen bedankt kunnen worden.

Opdracht 6

Leerwerkschrift Maat

Controleer door vragen te stellen of de leerlingen de instructie begrepen hebben. Herinner ze aan les 6 waarin ze goede zinnen hebben gemaakt. Bespreek waar je op moet letten bij het schrijven van goede zinnen.

Coöperatieve werkvorm

Opdracht 3 en 4

Vorm tweetallen. De leerlingen maken eerst individueel de opdrachten 2 en 3 (denken). Daarna lezen ze aan elkaar voor wat ze opgeschreven hebben (delen), zoeken de overeenkomsten en verschillen en vullen hun lijstjes aan (uitwisselen).

Compactroute

Opdracht 1 tot en met 4.

Combinatiegroep

Startopdracht combinatiegroep

De leerlingen oriënteren zich op plaatsen waar men een gastenboek gebruikt.

Afsluitopdracht combinatiegroep

De leerlingen ontdekken de verschillen tussen een complimentje krijgen en een bedankje.

H10 Les 9

Schrijven

Leerdoel

Schrijven

- De leerling oefent het schrijven van een bedankje.

Lesvoorbereiding

- Zet les 9 klaar op het digibord.

Materiaal

- digibord
- leerwerkschrift
- leerwerkschrift Maat

Hoofdstuk 10 Les 9

Schrijven

- Ik oefen het schrijven van een bedankje.

Het was super!

Boven aan een bedankje schrijf je wie je bedankt.

Hier schrijf je het **begin** van het bedankje.

In het **midden** schrijf je waarvoor je wilt bedanken.

Naast je bedankje maak je soms een tekening.

Hier schrijf je het **eind** van je bedankje.

Onder aan het bedankje schrijf je je naam.

1 Waarvoor wil jij iemand bedanken?

- Wat heeft die persoon voor je gedaan?
- Vul in elk rijtje twee dingen in.

Ik wil je bedanken, omdat ...

Ik jouw fiets mocht lenen toen mijn band ...

Ik mijn ...

Ik wil je bedanken voor ...

de leuke dag in het attractiepark ...

Ik mijn ...

2 Maak nu je bedankje.

Schrijf op de bladzijde hiernaast.

- Schrijf boven het bedankje voor wie het is bedoeld.
- Schrijf jouw naam op de goede plaats onder het bedankje.

3 Maak het **begin** van je bedankje.

Schrijf ten minste twee zinnen bij de oranje streep.

4 Maak het **midden** van je bedankje bij de rode streep.

- Gebruik je zinnen uit opdracht 1.
- Let op: zet aan het begin van elke zin een hoofdletter.
- Zet na elke zin een punt, vraagteken of uitroepeteken.

5 Maak het **eind** van je bedankje.

Schrijf ten minste twee zinnen bij de blauwe streep.

6 Ben je tevreden met je bedankje? Waarom wel of niet?

Lees je bedankje na en verbeter. En let daarbij op het volgende:

- Staat alles erin waarvoor je wilde bedanken? Vul anders nog aan.
- Beginnen je zinnen met hoofdletters?
- Staat er na elke zin een punt, vraagteken of uitroepeteken?
- Heb je elk woord goed geschreven? Verbeter het anders nog.

7 Bedenk iets waarvoor jij graag een bedankje zou willen krijgen.

Wie schrijft het aan jou?

Schrijf zijn of haar bedankje aan jou.

Moeders antwoorden mogelijk

72

73

74

LEERWERKSCHRIFT blz. 72 – 73 – 74. Gebruik het antwoordboek voor de antwoorden.

Hoofdstuk 10 Les 9

Schrijven

- Ik oefen het schrijven van een bedankje.

Het was super!

Boven aan een bedankje schrijf je wie je bedankt.

Hier schrijf je het **begin** van het bedankje.

In het **midden** schrijf je waarvoor je wilt bedanken.

Naast je bedankje maak je soms een tekening.

Hier schrijf je het **eind** van je bedankje.

Onder aan het bedankje schrijf je je naam.

1 Waarvoor wil jij iemand bedanken?

Voorbeeld: Ik mocht meelopen in de auto toen het regende. We hebben veel plezier gehad in het attractiepark.

Moeders antwoorden mogelijk

2 Maak nu je bedankje.

- Voor wie is je bedankje bedoeld?
- Schrijf die naam boven het bedankje.
- Schrijf jouw naam op de goede plaats onder het bedankje.

3 Maak het **begin** van je bedankje.

- Bedank ten minste twee zinnen.
- Schrijf die zinnen bij de oranje streep.
- Begin met:
 - Wilt je nog dat wij samen ...
 - Ik vind dat ...

4 Maak het **midden** van je bedankje bij de rode streep.

- Gebruik je zinnen uit opdracht 1.
- Zet na elke zin een punt, vraagteken of uitroepeteken.

5 Maak het **eind** van je bedankje.

- Schrijf nog twee zinnen bij de blauwe streep.
- Begin met:
 - Dank je wel voor ...
 - Ik hoop ...

6 Ben je tevreden met je bedankje? Waarom wel of niet?

Lees je bedankje na en verbeter.

- Heb je voor alles bedankt? Vul anders nog aan.
- Beginnen je zinnen met hoofdletters?
- Kijk naar de woord. Heb je het goed geschreven?
- Klaar? Vul in of je wel of niet tevreden bent en leg uit waarom.

Moeders antwoorden mogelijk

7 Ben je klaar met je bedankje?

Maak er dan nog een tekening bij.

Ter beoordeling van de leerkracht

8 Heb jij wel eens een bedankje gekregen van iemand?

- Wat had je gedaan voor hem of haar?

Moeders antwoorden mogelijk

- Hoe zag het bedankje eruit?

- Hoe vond je het om een bedankje te krijgen?

72

73

74

75

LEERWERKSCHRIFT MAAT blz. 72 – 73 – 74 – 75. Gebruik het antwoordboek voor de antwoorden.

Lesinhoud

5

Introductie

- Ga naar het digibord en bedenk samen wat de zinnen met elkaar te maken hebben. Vandaag gaan de leerlingen zelf een bedankje schrijven. Kunnen ze al een reden bedenken om iemand te bedanken?
- Bespreek kort het leerdoel met de leerlingen.

Instructie

- Bespreek de toelichtingen naast de steltekst. Wijs op de opbouw en de bondigheid van het bedankje zonder op de inhoud in te gaan. De leerlingen schrijven stap voor stap een bedankje als ze de opdrachten goed volgen.
- Bekijk samen de opdrachten in de leerwerkschriften. Lees de opdrachten voor en licht ze zo nodig toe.

35

Verwerking

Opdracht 1 De leerlingen bedenken redenen om iemand te bedanken en schrijven die op in het rijtje met het woord *omdat* en in het rijtje met het woord *voor*.

Maat De leerlingen schrijven redenen op om iemand te bedanken.

Opdracht 2 De leerlingen schrijven op aan wie hun bedankje gericht is. Ook de afzender schrijven ze op de goede plaats in het schema.

Opdracht 3 De leerlingen bedenken een inleiding voor hun bedankje en schrijven die op de goede plaats.

Maat De leerlingen gebruiken twee beginstukjes van zinnen om tot een inleiding voor hun bedankje te komen. Ze schrijven die zinnen op de goede plaats.

Opdracht 4 De leerlingen schrijven het midden van hun bedankje en daarin komen de redenen om te bedanken van opdracht 1 terug.

Opdracht 5 De leerlingen maken hun bedankje af met een paar slotzinnen.

Maat De leerlingen maken hun bedankje af met een paar slotzinnen. Ze gebruiken de gegeven suggesties.

Opdracht 6 De leerlingen controleren en verbeteren hun bedankje met de vragen als leidraad.

Opdracht 7 De leerlingen bedenken om welke reden zichzelf wel eens bedankt zouden willen worden en door wie. Ze schrijven dit bedankje. Ze houden zich aan de regels die ze net geleerd hebben.

Maat De leerlingen maken een tekening bij hun bedankje.

Maat opdracht 8 De leerlingen schrijven op van wie zij wel eens een bedankje hebben gekregen en waarom, en hoe ze dat vonden.

5

Reflectie

- Laat het doel van de les zien. Laat enkele leerlingen hun bedankje voorlezen. Is het de andere leerlingen duidelijk waarom of waarvoor het geschreven is? Was het bondig of juist niet? Is de leerling zelf tevreden over zijn bedankje?
- Kijk voor de antwoorden op het digibord.

Extra instructie / differentiatie

Opdracht 1

Leerwerkschrift Maat

Bespreek deze opdracht mondeling met de leerlingen. Laat ze een voorbeeld noemen uit de praktijk. Wie uit hun omgeving kunnen ze bedanken? Welke zin zou je daarvoor kunnen gebruiken? Ondersteun de leerlingen bij het schrijven van de zinnen.

Opdracht 6

Leerwerkschrift Maat

Laat taalsterke leerlingen samen met Maat-leerlingen het bedankje bespreken aan de hand van de vragen bij opdracht 6.

Coöperatieve werkvorm

Opdracht 6

Vorm tweetallen. De leerlingen maken eerst individueel de opdrachten 1 tot en met 5. Daarna ruilen ze van schrift en lezen elkaars bedankje. Aan de hand van de vragen bij opdracht 6 controleren ze elkaars werk. Samen beoordelen ze of er nog iets verbeterd moet worden.

Compactroute

Opdracht 1 tot en met 6.

Leerdoelen

Dit kan ik nog

- De leerling herhaalt het maken van samenstellingen uit blok 3.

Dit kan ik nu

- De leerling herhaalt het herkennen van een zinsdeel.
- De leerling herhaalt het maken van een zin met zinsdelen.

Lesvoorbereiding

- Print voor iedere leerling het scoreblad Taal verkennen of gebruik het groeischrift.

Materiaal

- digibord
- leerwerkschrift
- leerwerkschrift Maat
- groeischrift of scoreblad Taal verkennen

Ontwerpend en onderzoekend leren

Werk je met de projectmap, dan kun je deze les vervangen door stap 4 van project 5.

Hoofdstuk 10
Les 10

Taal verkennen

Dit kan ik nog
• Ik herhaal het herkennen van een zinsdeel.
• Ik herhaal het maken van een zin met zinsdelen.

Dit kan ik nu
• Ik herhaal het herkennen van een zinsdeel.
• Ik herhaal het maken van een zin met zinsdelen.

Dit kan ik nog

1. **Maak de samenstelling.**
Lees het verhaal. Maak uit elke zin twee woorden aan elkaar. Vul de samenstelling in. Zet er de of het voor.

Het dagje uit
Vandaag gaan we met de trein op reis. de trein
We gaan naar de tuin met dieren. de tuin
Eerst kopen we een kaartje voor de toegang. het kaartje
Bij de kool van de apen blijven we staan. de kool
Zij spelen met de schil van de banaan. de schil

2. **Maak vijf samenstellingen.**
Kies uit: de kool | het park | de tijd | het schrift | de broek | de post | de trap | de zak | de school | de rat

1. de kool de rat
2. de tijd de broek
3. de post de trap
4. de school de rat
5. de kool de rat

3. **Welke samenstelling past bij het plaatje?**
Bedenk bij elk plaatje een samenstelling. Schrijf die op.

1. de kat
2. de hond
3. de vogel
4. de paard
5. de koe

Dit kan ik nu

1. **Waar staat maar één zinsdeel?**
Kies de goede antwoorden.

☒ slaapt ☒ naar het strand
☐ mijn moeder taait ☒ om zes uur
☐ Paul leest ☒ de wekker
☐ de vogel vliegt ☒ gift

2. **Verdeel de zinnen in zinsdelen.**
Zet een schuine streep tussen de zinsdelen.

1. Zij winnen hier kaartjes voor een attractiepark.
2. Vandaag gaan we met de trein op reis.
3. Wij gaan met ons viertal het reuzenrad.
4. De kinderen gaan op avontuur in het hout.
5. De vleermuis maakt horing in zijn winterkooi.

3. **Maak vijf zinnen.**
Kies steeds woorden uit elke rij en vul de zin in. Het mogen ook gekke zinnen zijn. Denk aan de hoofdletters en punten.

de goudvis	leest	aan de waterplant
de hond	ligt	voetens pantoffel
Tante's moeder	hangt	aan de muur
het gaasnetboek	enakbalt	in het boek
de postier	bringt	op de tafel

1. de goudvis leest aan de waterplant
2. de hond ligt voetens pantoffel
3. Tante's moeder hangt aan de muur
4. het gaasnetboek enakbalt in het boek
5. de postier bringt op de tafel

LEERWERKSCHRIFT EN LEERWERKSCHRIFT MAAT blz. 75 – 76 – 77 – 78 / blz. 76 – 77 – 78 – 79. Gebruik het antwoordboek voor de antwoorden.

Lesinhoud

5

Introductie

- Ga naar het digibord en vertel de leerlingen dat ze in deze les de leerstof van twee blokken terug en de leerstof van deze week gaan herhalen.
- Herhaal aan de hand van de zin op het digibord kort wat de leerlingen geleerd hebben over samenstellingen, zinsdelen en het maken van zinnen.

Instructie

- De leerlingen maken zelfstandig de zelftest Taal verkennen.
- Bespreek de opdrachten met de leerlingen. Ga niet in op de inhoud.

35

Verwerking

Dit kan ik nog

Opdrachten zijn gelijk voor het leerwerkschrift en het leerwerkschrift Maat.

Opdracht 1 De leerlingen lezen eerst het hele verhaal en schrijven dan uit elke zin een samenstelling (die ze maken uit twee losse woorden) op, inclusief lidwoord.

Opdracht 2 De leerlingen maken samenstellingen door de juiste woorden te combineren.

Opdracht 3 De leerlingen schrijven samenstellingen op die bij de afbeeldingen passen.

Dit kan ik nu

Opdrachten zijn gelijk voor het leerwerkschrift en het leerwerkschrift Maat.

Opdracht 1 De leerlingen geven aan welk(e) woord(en) maar één zinsdeel is.

Opdracht 2 De leerlingen verdelen een zin in zinsdelen door schuine strepen te zetten.

Opdracht 3 De leerlingen combineren zinsdelen tot zinnen. Gekke zinnen mogen ook. Wel is het voorzetsel in de derde kolom bepalend voor het werkwoord. 'De goudvis ligt op de tafel.' is dus een goede, hoewel gekke zin, maar 'De goudvis hangt op de tafel.' of 'De hond knabbelt vaders pantoffel.' zijn geen correcte zinnen.

5

Reflectie

- Bespreek de opdrachten met behulp van het digibord. Laat de leerlingen de resultaten invullen in het groeischrift of op het scoreblad Taal verkennen. Laat ze de grafiek bijwerken, zodat ze inzicht krijgen in hun vorderingen.

Extra instructie / differentiatie

Taal verkennen Pitstop

Dyslexie

Geef de dyslectische leerlingen meer tijd. Eventueel kunnen ze de test in een aparte ruimte maken.

Compactroute

Alle opdrachten.

Toetsweek Signaleringstoetsen

Organisatie

Deze week worden Woordenschat en Taal verkennen van blok 5 getoetst.

- **Op dag 1** worden de signaleringstoetsen afgenomen.
- **Op dag 2** gaan de leerlingen remediëren, herhalen of verrijken.
- **Op dag 3** gaan de leerlingen remediëren, herhalen of verrijken.
- **Op dag 4** worden de controletoeetsen afgenomen.
- **Op dag 5** kan een les Redeneren met Pit of Filosoferen met Pit worden gegeven.
Werk je met de projectmap, dan doen de leerlingen stap 5 van het project.

Groeischrift

- Laat de leerlingen deze week de opdrachten in het groeischrift maken.
In het groeischrift houden leerlingen hun groei bij voor alle leerlijnen van Taal.
- Na blok 5 maken de leerlingen de opdrachten voor Spreken en luisteren en Woordenschat.
- Gedurende het hele schooljaar houden ze de gelezen boeken bij in de boekenlijst.
- Ook na het spreken in een groepje vullen de leerlingen het groeischrift in.

Toetsdoelen

Dit kan ik nu

Woordenschat

- De leerlingen kunnen de betekenis van 90 doelwoorden uit blok 5 geven.

Taal verkennen

- De leerlingen kunnen hoofdletters en punten gebruiken.
- De leerlingen kunnen een zin maken met zinsdelen.

Dit kan ik nog

Woordenschat

- De leerlingen kunnen de betekenis van 90 doelwoorden uit blok 3 geven.

Taal verkennen

- De leerlingen kunnen lidwoorden, zelfstandig naamwoorden (enkelvoud en meervoud) en verkleinwoorden herkennen en gebruiken.
- De leerlingen kunnen samenstellingen herkennen en maken.

Advies per toetsonderdeel per domein

Dit kan ik nu

Woordenschat: 30 pnt / Taal verkennen: 30 pnt

0 – 18 punten = remediëren

19 – 24 punten = herhalen

25 – 30 punten = verrijken

Dit kan ik nog

Woordenschat: 10 pnt / Taal verkennen: 10 pnt

0 – 6 punten = matig/onvoldoende → remediëren met:

- Remedieerbladen blok 3
- Extra oefenen blok 3

Remediëren Woordenschat

Remedieerbladen

Blok 5, Printblad 1 – 2

Begeleid de leerlingen aan de instructietafel bij het maken van de opdrachten.

Printblad 1

- **Opdracht 1** Laat de leerlingen de vragen beantwoorden, de woorden noemen en invullen.
- **Opdracht 2** Laat de woorden lezen en lees het verhaal voor. Vraag per zin naar de antwoorden.
- **Opdracht 3** Laat de wolkjes lezen, lees de woorden voor en vraag wat hetzelfde betekent.
- **Opdracht 4** Lees eerst alle zinnen voor en daarna één voor één. Laat het goede woord erachter schrijven. Klopt de zin nu wel?

Printblad 2

- **Opdracht 1** Lees de zinnen voor. Vraag welke afbeelding erbij hoort en laat het woord eronder schrijven.
- **Opdracht 2** Laat de woorden lezen. Lees de zinnen voor en laat lijnen trekken.
- **Opdracht 3** Bekijk de puzzel. Vraag hoeveel letters het woord heeft. Lees daarna de zinnen voor.

Herhalen Woordenschat

Herhalingsbladen

Blok 5, Printblad 1 – 2

De leerlingen maken de opdrachten zelfstandig.

Printblad 1

- De leerlingen oefenen de woordbetekenis door woorden te zoeken in een afbeelding, op basis van omschrijvingen, door lijnen tussen woorden en omschrijvingen te trekken en door woorden in te vullen in zinnen.

Printblad 2

- De leerlingen reconstrueren samenstellingen (doelwoorden), rubriceren woorden op basis van betekenis, zoeken tegenstellingen en vullen rijmwoorden in een gedicht in.

Verrijken Woordenschat

Verrijkingsbladen

Blok 5, Printblad 1 – 2

De leerlingen maken de opdrachten zelfstandig.

De opdrachten gaan zowel over Woordenschat als Taal verkennen. Je kunt de leerlingen vrijlaten in de volgorde van het maken van de opdrachten.

Remediëren Taal verkennen

Remedieerbladen

Blok 5, Printblad 3 – 4

Begeleid de leerlingen aan de instructietafel bij het maken van de opdrachten.

Printblad 3

Lees samen de uitleg bovenaan het blad.

- **Opdracht 1** Bespreek het verschil tussen hoofdletters en kleine letters en lees de zinnen voor.
- **Opdracht 2** Vraag de leerlingen enkele werkwoorden te noemen. Lees de zinnen één voor één voor.
- **Opdracht 3** De woorden in de wolkjes zijn allemaal losse stukjes (zinsdelen). Laat de leerlingen de zin stap voor stap opbouwen en daarna voorlezen. Laat gebruikte wolkjes doorstrepen.

Printblad 4

Lees samen de uitleg bovenaan het blad.

- **Opdracht 1** Bespreek de uitleg. Stel vragen om de leerlingen op weg te helpen (*wat – waar – hoe*). Herhaal het woord *zinsdeel*.
- **Opdracht 2** Laat benoemen wat het werkwoord is. Vraag wie het doet.
- **Opdracht 3** Gebruik de vraagwoorden *wie, wat, waar, wanneer, waarom* en ook *hoe*.
- **Opdracht 4** Vraag waar een zin vaak mee begint. Maak dan samen de zinnen af.

Herhalen Taal verkennen

Herhalingsbladen

Blok 5, Printblad 3 – 4

De leerlingen maken de opdrachten zelfstandig.

Printblad 3

- De leerlingen oefenen met het herkennen van goede zinnen, werkwoorden, lidwoorden, woorden voor mensen, dieren en dingen (zelfstandige naamwoorden) en met het gebruiken van hoofdletters en punten.

Printblad 4

- De leerlingen oefenen met het toevoegen en weglaten van zinsdelen, het maken van zinnen met zinsdelen en het verdelen van zinnen in zinsdelen.

Verrijken Taal verkennen

Verrijkingsbladen

Blok 5, Printblad 1 – 2

De leerlingen maken de opdrachten zelfstandig.

De opdrachten gaan zowel over Woordenschat als Taal verkennen. Je kunt de leerlingen vrijlaten in de volgorde van het maken van de opdrachten.

Toetsweek Controletoetsen

Toetsdoelen

Dit kan ik nu

Woordenschat

- De leerlingen kunnen de betekenis van 90 doelwoorden uit blok 5 geven.

Taal verkennen

- De leerlingen kunnen hoofdletters en punten gebruiken.
- De leerlingen kunnen een zin maken met zinsdelen.

Dit kan ik nog

Woordenschat

- De leerlingen kunnen de betekenis van 90 doelwoorden uit blok 3 geven.

Taal verkennen

- De leerlingen kunnen lidwoorden, zelfstandige naamwoorden (enkelvoud en meervoud) en verkleinwoorden herkennen en gebruiken.
- De leerlingen kunnen samenstellingen herkennen en maken.

Dit kan ik al

Woordenschat

- De leerlingen kunnen de betekenis van de doelwoorden uit blok 6 geven.

Taal verkennen

- De leerlingen kunnen vraagzinnen maken die beginnen met een werkwoord.
- De leerlingen kunnen vraagzinnen maken die beginnen met een vraagwoord.

Advies per toetsonderdeel per domein

Dit kan ik nu

**Woordenschat: 30 pnt /
Taal verkennen: 30 pnt**

0 – 18 punten = matig/onvoldoende

Dit kan ik nog

**Woordenschat: 10 pnt /
Taal verkennen: 10 pnt**

0 – 6 punten = matig/onvoldoende

Dit kan ik al

**Woordenschat: 10 pnt /
Taal verkennen: 10 pnt**

8 punten = taalsterk

9 – 10 punten = taalsterk + compactroute

Advies voor leerroute volgend blok op basis van totaalscore Dit kan ik nu en Dit kan ik nog op de controletoetsen van blok 4 en blok 5. (Woordenschat: 80 pnt / Taal verkennen: 80 pnt)

0 – 32 punten = leerwerkschrift Maat

33 – 64 punten = leerwerkschrift

65 – 80 punten = leerwerkschrift + Pluswerk

Toetsweek Advies Woordenschat

Dit kan ik nu
matig/onvoldoende

Laat de leerlingen extra oefenen tijdens het volgende blok met de suggesties hieronder:

Herhalen en toepassen
blok 5

Leerwerkschrift

- **Opdracht 1** Laat de zinnen vooraf doorlezen. Laat de keuzes motiveren.
- **Opdracht 2** Vraag steeds nadat de leerlingen een woord hebben samengesteld of het een goed samengesteld woord is geworden en of ze de betekenis nu beter begrijpen.

Leerwerkschrift Maat

- **Opdracht 1** Vraag hoe je de poot van een stoel noemt. Stoelpoot is een samengesteld woord, een samenstelling dus. Vraag of ze meer samenstellingen kennen. Laat dan de opdracht maken.
- **Opdracht 2** Lees eerst samen de zinnen. Laat woorden als *tussenwringen*, *dolgraag* en *muisstil* uitbeelden.

Herhalingsbladen
blok 5

De leerlingen maken de opdrachten zelfstandig.

Printblad 1

- De leerlingen oefenen de woordbetekenis door woorden te zoeken in een afbeelding, op basis van omschrijvingen, door lijnen tussen woorden en omschrijvingen te trekken en door woorden in te vullen in zinnen.

Printblad 2

- De leerlingen reconstrueren samenstellingen (doelwoorden), rubriceren woorden op basis van betekenis, zoeken tegenstellingen en vullen rijmwoorden in een gedicht in.

Dit kan ik nog
matig/onvoldoende

Laat de leerlingen extra oefenen tijdens het volgende blok met de suggesties hieronder:

Herhalen en toepassen
blok 3

De leerlingen maken de opdrachten van Herhalen en toepassen uit blok 3.

Herhalingsbladen
blok 3

De leerlingen maken de herhalingsbladen uit blok 3.

Dit kan ik al
goed/uitstekend

Volg in het volgende blok de aanwijzingen op voor taalsterke leerlingen of kies de compactroute (zie Handleiding Algemeen).

Toetsweek Advies Taal verkennen

Dit kan ik nu
matig/onvoldoende

Laat de leerlingen extra oefenen tijdens het volgende blok met de suggesties hieronder:

Herhalen en toepassen
blok 5

Leerwerkschrift

- **Opdracht 3** Geef aan dat het grappige zinnen mogen worden en dat het niet echt gebeurd hoeft te zijn.

Leerwerkschrift Maat

- **Opdracht 3** Doe deze opdracht samen met twee leerlingen. Oefen vooraf door samen een zin zinsdeel voor zinsdeel op te bouwen.

Herhalingsbladen
blok 5

Printblad 3

- De leerlingen oefenen met het herkennen van goede zinnen, werkwoorden, lidwoorden, woorden voor mensen, dieren (zelfstandige naamwoorden) en dingen en met het gebruiken van hoofdletters en punten.

Printblad 4

- De leerlingen oefenen met het toevoegen en weglaten van zinsdelen, het maken van zinnen met zinsdelen en het verdelen van zinnen in zinsdelen.

Dit kan ik nog
matig/onvoldoende

Laat de leerlingen extra oefenen tijdens het volgende blok met de suggesties hieronder:

Herhalen en toepassen
blok 3

De leerlingen maken de opdrachten van Herhalen en toepassen uit blok 3.

Herhalingsbladen
blok 3

De leerlingen maken de herhalingsbladen uit blok 3.

Dit kan ik al
goed/uitstekend

Volg in het volgende blok de aanwijzingen op voor taalsterke leerlingen of kies de compactroute (zie Handleiding Algemeen).

Observeren Spreken en luisteren

Beoordeel het spreek- en luistergedrag met behulp van de observatiepunten.
Gebruik daarvoor Hoofdstuk 9 – les 1 – opdracht 4.

Observatiepunten

- Zegt de leerling duidelijk wat hij bedoelt?
- Controleert de leerling of de anderen hem begrijpen?
- Kan de leerling gebaren verwoorden?

Remediëren

- Bespreek met de leerlingen wat je voorafgaand aan een gesprek doet. Bedenk eerst wat je wilt vertellen. Waar gaat het over? Wat is het belangrijkste dat je wilt vertellen? Pas als je dat op een rijtje hebt, kun je zeggen wat je bedoelt. Heeft de luisteraar je begrepen?
- Bespreek met de leerling na afloop van het gesprek of hij het idee heeft dat de anderen hem begrepen hebben. Waarom wel of waarom niet?
- Bespreek de punten die het gemakkelijker maken voor het publiek om de spreker te begrijpen (publiek aankijken, goede woorden gebruiken, bij je onderwerp blijven). En andersom: wanneer zal het publiek de spreker niet begrijpen (onduidelijk praten, niet aankijken, van de hak op de tak springen, de verkeerde woorden of zinnen gebruiken)?
- Stuur een leerling de klas uit. Spreek met de rest een gebaar voor een woord af. Laat de leerling terugkomen. Hij verwoordt wat er met het gebaar wordt bedoeld.
- Gebruik de volgende woorden: *station – vliegveld – paraplu – restaurant – supermarkt – garage*.

Beoordelen Schrijven

Beoordeel de stelopdracht met behulp van de aandachtspunten.
Gebruik daarvoor Hoofdstuk 9 – les 9 – opdracht 5.

Aandachtspunten

- Kan de leerling spannende zinnen herkennen en maken?
- Kan de leerling een begin van een verhaal bedenken?
- Kan de leerling een middenstuk bedenken?

Remediëren

- Lees de volgende zinnen (op toon). De leerlingen geven aan welke ze spannend vinden. Welk woord maakt het vooral spannend?
 - Ik ga naar school. (nee)
 - Ik rende keihard de school in. (ja, keihard)
 - Ik voel me zo alleen. (nee)
 - Ik voel me rot en word er nijdig van. (ja, nijdig)
 - Er is iemand in het water gevallen. (nee)
 - Kom snel mee, er ligt iemand in het water. (ja, snel)
- Vertel dat een verhaal meestal fantasie is. Geef aan dat ze nu samen een begin van een fantasieverhaal gaan bedenken. De titel is: 'Het mannetje van het draaiorgel'. Maak samen met de leerlingen een woordspin rondom deze titel. Gebruik de volgende vragen:
 - Waar staat het draaiorgel?
 - Hoe ziet het draaiorgel eruit?
 - Wat doet een draaiorgel?
 - Hoe ziet dat mannetje eruit?
 - Wat doet het mannetje?
- Vraag de leerlingen welke drie woorden in het begin kunnen worden gebruikt. Onderstreep ze. Laat er zinnen mee maken. Vraag er een spannend woord bij te zetten. Is de volgorde van de zinnen goed? Vertel dat er in het midden van een verhaal meestal iets gebeurt. Herhaal de procedure van het schrijven van het beginstuk. Laat een leerling nog vertellen hoe het afloopt.

Colofon

Redactie

Projectteam ThiemeMeulenhoff

Vormgeving

Flowdesign, Utrecht

Opmaak

Michelangela, Utrecht

Over ThiemeMeulenhoff

ThiemeMeulenhoff ontwikkelt slimme flexibele leeroplossingen met een persoonlijke aanpak. Voor elk niveau en elke manier van leren. Want niemand is hetzelfde.

We combineren onze kennis van content, leerontwerp en technologie, met onze energie voor vernieuwing. Om met en voor onderwijsprofessionals grenzen te verleggen. Zo zijn we samen de motor voor verandering in het primair, voortgezet en beroepsonderwijs.

Samen leren vernieuwen.

www.thiememeulenhoff.nl

ISBN 978 90 06 66261 0

Versie 1.2

© ThiemeMeulenhoff, Amersfoort

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16B Auteurswet 1912 j° het Besluit van 23 augustus 1985, Stbl. 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie (PRO), Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp (www.stichting-pro.nl). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet) dient men zich tot de uitgever te wenden. Voor meer informatie over het gebruik van muziek, film en het maken van kopieën in het onderwijs zie www.auteursrechtenonderwijs.nl.

De uitgever heeft ernaar gestreefd de auteursrechten te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot de uitgever wenden.

Deze uitgave is volledig CO₂-neutraal geproduceerd.

Het voor deze uitgave gebruikte papier is voorzien van het FSC®-keurmerk.

Dit betekent dat de bosbouw op een verantwoorde wijze heeft plaatsgevonden.